

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BOŞANMA SÜRECİNDEKİ BİREYLERİN SOSYAL DESTEK
AÇISINDAN ARAŞTIRILMASI (İSTANBUL ANADOLU
ADLIYESİ ÖRNEĞİ)**

ÖMER FARUK SİMEK

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Abdulhakim BEKİ

İSTANBUL, 2019

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BOŞANMA SÜRECİNDEKİ BİREYLERİN SOSYAL DESTEK
AÇISINDAN ARAŞTIRILMASI (İSTANBUL ANADOLU
ADLIYESİ ÖRNEĞİ)**

ÖMER FARUK SİMEK

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Abdulhakim BEKİ

İSTANBUL, 2019

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı :Sosyal Hizmet
Program :Sosyal Hizmet
Öğrenci No :174205052
Öğrenci Adı Soyadı :Ömer Faruk SİMEK

Boşanma Sürecindeki Bireylerin Sosyal Destek Açısından Araştırılması (İstanbul Anadolu Adliyesi Örneği) isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 12/09/2019 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Prof.Dr.Abdullah KARATAY
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

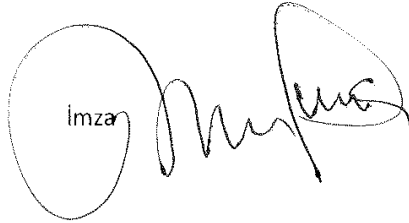
Danışman : Dr.Öğr.Üyesi Abdulhakim BEKİ
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

Üye : Doç.Dr.Yusuf GENÇ
(Sakarya Üniversitesi)

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..... tarih ve .....sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Türker Tekin ERGÜZEL
Enstitü Müdür V.

ÖZET

Bu çalışma İstanbul ili Anadolu Adliyesine başvurmuş boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek algılarını öğrenmek için yapılmış nicel bir çalışmadır. Türkiye’de ve dünyada boşanma oranları gittikçe artmaktadır. Özellikle son on yılda boşanma oranlarının hızlı yükselişi beraberinde birçok sorun yaratmaktadır. Bu noktada boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal desteklerinin ne düzeyde olduğu, bu sürecin getirdiği sorunlarla baş edilmesinde kimlerden destek aldıklarının araştırılması gerektiği düşünülmüştür. Boşanma süreci kuşkusuz zor bir süreç olmakta olup bu sürecin getirdiği olumsuz durumların sağlıklı bir şekilde çözülmesi, bireyin yaşamına devam edebilmesi, bu çalışmaların önemini arttırmaktadır. Araştırma sonucu elde edilecek veriler doğrultusunda; boşanma süreci başlamadan önleyici çalışmalar ve süreç içerisinde koruyucu çalışmalara imkân sağlanarak, boşanmayla birlikte bireylerin yeni yaşamlarına uyumları sağlıklı bir zemine oturtulabilir. Bu amaçla boşanma sürecindeki bireylerin sosyal destek algıları ile çeşitli demografik veriler arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Araştırmanın genel amacı; boşanma sürecindeki eşlerde sosyal destek algılarının incelenmesidir. Ek olarak; araştırma kapsamında, bu kişilerin yaşları, cinsiyetleri, mesleki durumları, sosyo-ekonomik durumları, eğitim durumları, evlilik problemlerini çözmek için yardım alma durumları, şiddete maruz kalıp kalmaması gibi durumlar ile söz edilen değişkenler arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Araştırmaya İstanbul Anadolu Adliyesi Aile Mahkemeleri'nde boşanma davaları sürmekte olan 129 kadın ve 71 erkek katılmıştır. Mahkeme sürecinde yüz yüze yapılan görüşmelerde katılımcılara 'Kişisel Bilgi Formu ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği' doldurularak veriler elde edilmiştir.

Elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programında değerlendirilmiştir ve anlamlılık düzeyi olarak 0.05 kullanılmıştır. Ayrıca ortalama, standart sapma, frekans, yüzde, Mann Whitney U Testi, KruskalWallis H Testi, Mann Whitney U Testi, Spearman Rho Korelasyon Katsayısı Tekniği, Cronbach’s Alpha Katsayısı tekniği ile değerlendirilmiştir. Araştırmada boşanma sürecinde olan bireylerin

algılanan sosyal destek algıları ile yaş, cinsiyet, meslek, şiddet görme durumu ve evlilik problemlerini çözmek için yardım alma değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermemekte olup eğitim durumu ve sosyo-ekonomik değişkenlerinde anlamlı bir farklılık olduğu araştırma bulgusunda elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Boşanma, Sosyal Destek.

ABSTRACT

Investigation of Individuals in Divorce Process in Terms of Social Support; Istanbul Anatolian Courthouse Example

This study is a quantitative study to make the perception of social support of individuals in divorce chamber applied to the Anatolian Courthouse in Istanbul. Turkey and the world of divorce is increasing. The rapid rise in divorce rates for ten year ahead of the son lead stop problem ahead. In this room, I think that individuals with a divorce history should be investigated for their perception of divorce language social support and who received support from the head of the place where they were brought. The process of divorce is undoubtedly a difficult process and the return of the situation is solved in a healthy way, the continuation of the individual's life increases their importance of the studies. Research results can be obtained. The divorce process begins, open sits for grounds, continue sits functioning, and with the divorce, the individuals adapt to their new lives on a healthy basis. The perceptions of social support of individuals on your divorce page on this page and links on various demographic pages.

The general purpose of this search; is to examine perceptions of social support in spouses in divorce process. In addition; In the scope of this search, age, gender, occupational status, socio-economic status, education status, status of getting help to solve marital problems, whether they are exposed to violence or not, and their relationship between the variables are discussed. 129 female and 71 male divorce cases in the Istanbul Anatolian Courthouse Family Courts participated in the study. In the face-to-face interviews during the court process, the participants were filled in the Personal Information Form and the Multidimensional Scale of Perceived Social Support.

The data were evaluated in SPSS 22.0 package program and 0.05 was used as the level of significance. In addition, mean, standard deviation, frequency, percentage, Mann Whitney U Test, Kruskal Wallis H Test, Mann Whitney U Test, Spearman Rho Correlation Coefficient Technique, Cronbach's Alpha Coefficient technique

wereevaluated. Inthestudy, perceived social support perceptions of divorce individual sandage, gender, occupation, violence and getting help to solve marital problems did not show a statistically significant difference according to the variables of education and socio-economic variables were obtained in the research findings.

KeyWords: Family, Divorce, Social Support.

TEŞEKKÜR

Eğitim hayatım boyunca vermiş oldukları destekle her zaman yanımda olan anneme, babama ve kardeşlerime, tez süreci boyunca birçok desteği olan tez danışmanım, Dr.Öğr.Üyesi Abdulhakim Beki'ye, anket sürecinde destek olan aile mahkemeleri uzmanları pedagoğ, psikolog ve sosyal hizmet uzmanı çalışma arkadaşlarıma, bu süreçte her daim sabırla birbirimize destek olduğumuz dostum Pınar Güneş'e sonsuz teşekkürler... İyi ki hayatımda olan aileme, dostlarıma sevgilerle...

Ömer Faruk SİMEK

BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Boşanma Sürecindeki Bireylerin Sosyal Destek Açısından Araştırılması (İstanbul Anadolu Adliyesi Örneği)” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

..../..../2019

Ömer Faruk SİMEK

İmza

İÇİNDEKİLER

ÖZET	1
ABSTRACT.....	III
TEŞEKKÜR	V
BEYAN	VI
TABLolar DİZİNİ.....	IX
KISALTMALAR DİZİNİ	X
1.GİRİŞ	1
1.1.Amaç	2
1.2.Önem.....	3
1.3.Problem.....	4
1.4.Sayıtlar.....	5
1.5.Sınırlılıklar	5
1.6.İlişkili Kavramlar	6
2. KAVRAMSAL ve KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1. Aile, Evlilik ve Boşanma Kavramları.....	7
2.1.1. Aile Kavramı.....	7
2.1.2. Aile Kurumunun İşlevleri	8
2.1.3. Evlilik Kavramı.....	9
2.1.4. Evliliğin Unsurları	10
2.1.5. Boşanma Kavramı.....	11
2.2.Boşanma Sebepleri	12
2.2.1. Boşanmanın Özel Sebepleri.....	14
2.3. Boşanmanın Genel Sebepleri.....	17
2.3.1. Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması (Şiddetli Geçimsizlik).....	17
2.3.2. Eşlerin Anlaşması	18
2.3.3.Ortak Hayatın Yeniden Kurulamaması (Fiili Ayrılık).....	18
2.4.1. İstatistikler	19
2.4.2. Boşanmaya Bakış Açısı	22
2.5. Aile Mahkemelerinde Çalışan Uzmanlar.....	23
2.5.1. Psikolog	24
2.5.2. Sosyal Çalışmacı.....	24
2.5.3. Pedagog.....	25
2.6. Ailelerle Sosyal Hizmet	25
2.6.1. Sosyal Hizmet Uzmanının Rollerini	26
2.6.2. Sosyal Hizmet Değerleri	26

2.6.3. Aileye Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalesi.....	27
2.7. Sosyal Destek Algısı.....	29
2.7.1. Sosyal Destek Kavramı.....	29
2.7.2. Algılanan Sosyal Destek.....	31
2.7.3. Sosyal Destek İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	33
3. GEREÇ ve YÖNTEM	36
3.1. Araştırmanın Modeli.....	36
3.2. Çalışma Grubu	36
3.3. Veri Toplama Araçları.....	37
3.4. Kişisel Bilgi Formu.....	37
3.5. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği.....	37
3.6. Veri Toplama Süreci.....	38
4. BULGULAR.....	41
4.1. Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Sosyo-Demografik Özellikleri İle İlgili	41
Dağılım Sonuçları.....	41
4.2. Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Evlilik Süreci İle İlgili Özelliklerine Ait	42
Dağılım Sonuçları.....	42
4.3. Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları İle İlgili Düzeylerine	43
İlişkin Frekans ve Yüzde Sonuçları.....	43
4.4. Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Çeşitli Değişkenler İle Sosyal Destek.....	44
Ölçeği Genel Ve Alt Boyut Puanlarına Ait Karşılaştırma Sonuçları.....	44
4.4.1. Yaş Durumu Karşılaştırma Sonuçları.....	44
4.4.2. Eğitim Durumu Karşılaştırma Sonuçları	45
4.4.3. Meslek Durumu Karşılaştırma Sonuçları	49
4.4.4. Sosyo-ekonomik Durumu Karşılaştırma Sonuçları	50
4.4.5. Cinsiyet Değişkeni Karşılaştırma Sonuçları	52
4.4.6. Şiddet Görme Durumu Karşılaştırma Sonuçları	53
4.4.7. Evlilik Problemini Çözmek İçin Yardım Alma Durumu Karşılaştırma	54
Sonuçları	54
6. SONUÇ ve ÖNERİLER	60
6.1. Sonuç	60
6.2. Öneriler	61
7. KAYNAKLAR	63
EKLER	69
ÖZGEÇMİŞ	81

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Yıl Bazında Boşanma Sayıları.....	19
Tablo 2: Yıl Bazında Boşanma Nedenleri.....	20
Tablo 3: Ölçek Alt Boyutlarına Ait Normallik Testi Sonuçları.....	38
Tablo 4: Ölçeğin Genel ve Alt Boyutlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçlar.....	39
Tablo 5: Genel ve Alt Boyutlarına Ait İç Tutarlılık Katsayıları Sonuçları.....	40
Tablo 6: Sosyo-Demografik İle İlgili Dağılım Sonuçları.....	41
Tablo 7: Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Boşanma Süreci İle İlgili Özelliklerine Ait Dağılım Sonuçları.....	43
Tablo 8: Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği Genel ve Alt Boyutları Düzeylerine Ait Frekans ve Yüzde Sonuçları.....	43
Tablo 9: Yaş Durumu Karşılaştırma Sonuçları.....	44
Tablo 10: Eğitim Durumu Karşılaştırma Sonuçları.....	45
Tablo 11: Meslek Durumu Karşılaştırma Sonuçları.....	49
Tablo 12: Sosyo-Ekonomik Durumu Karşılaştırma Sonuçları.....	50
Tablo 13: Cinsiyet Durumu Karşılaştırma Sonuçları.....	52
Tablo 14: Şiddet Görme Durumu Karşılaştırma Sonuçları.....	53
Tablo 15: Evlilik Problemlerini Çözmek İçin Yardım Alma Durumu Karşılaştırma Sonuçları.....	54

KISALTMALAR DİZİNİ

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

TDK : Türk Dil Kurumu

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

vd., : ve diğerleri

F :Frekans Değeri

P :Anlamlılık Düzeyi

SS :Standart Sapma

1.GİRİŞ

Dünyada ve ülkemizde boşanma oranları gittikçe artış göstermekte ve bu durum da boşanmış bireylere destek ihtiyacını arttırmaktadır. Boşanma dönemi bireylerin yeni yaşamlarına uyum sağlamalarını gerektiren bir kriz ve geçiş dönemi olarak düşünülmelidir.

Kuşkusuz insan yaşamında birçok sıkıntılar yaşanmakta ve bu sıkıntılı travmatik durumlarla baş etmede sosyal desteğin önemine dair literatürde birçok araştırma mevcuttur. Ailesinden ve arkadaşlarından ekonomik ve psikolojik destek alan bireylerin, almayanlara göre daha sağlıklı olduğu sonucuna varan araştırmalar (Broadhead ve ark., 1983, akt. Çakır ve Palabıyıkoglu, 1997, s.15-24) göstermektedir ki, boşanma sonrasında birçok problemle karşılaşan kişiler için destekleyici insanların olması önemlidir. Zor bir süreçte olan boşanma aşamasındaki birey için sosyal çevre, bireye dayanıklılık sağlamaktadır. Araştırmalar boşanma sonrası uyumda sosyal desteğin etkililiğini gözler önüne sermiştir. Sosyal desteğin stresi azaltma ve depresyon düzeyini düşürmesi de araştırmalarda karşılaşılan sonuçlardır.

İnsanlar arası ilişkilerin bireyleri destekleme ve destekleyici ağların yitirilmesine nelerin sebep olacağı konuları ele alınmıştır. Sosyal desteğin bireyin bedensel sağlığı ve ruh sağlığını desteklemesi noktasında 1950'li yıllardan sonra çalışmalar artmıştır (Özbesler, 2001). Sosyal desteğin sağlıkla ilişkisi ve koruyucu sağlık alanıyla ilgili inceleme ve çalışmalar ise 1960'lı yıllarda başlamıştır. Yapılan araştırmalarda strese bağlı hastalıklar ve stres noktasında sosyal desteğin pozitif etkileri olduğu ortaya çıkmıştır (Sorias 1988a, Sorias 1988b, akt: Kaynar, 2016).

Boşanma süreci, kuşkusuz bireyi etkileyebilmekte ve stres yaratacak bazı sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Boşanma sürecinde olan bireylerin evlilik sorunlarına ek olarak boşanmayla birlikte; mal bölüşümü, velayet, nafaka, şahsi ilişki gibi çözümlenmesi gereken hususlar ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada, boşanma sürecinde olan bireylerin bu süreci deneyimlerken sosyal destek algılarına, sosyal destek algılarının çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmış ve boşanma sürecinde olan

bireylerin bu süreçten en az şekilde etkilenmeleri noktasında koruyucu ve önleyici politika ve öneriler geliştirilmiştir.

1.1.Amaç

Boşanma süreciyle bireyler birçok yeni problemle karşı karşıya kalmaktadır. Maddi ve manevi olarak ortaya çıkan problemlerin çözümüne yönelik devletin var olan destekleyici ve önleyici politikalarının yetersiz olduğu, ihtiyaçlara güncel cevap veremediği gözlemlenmiştir. Gelişmekte olan ülkemizin daha çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşabilmesi için sistem içerisinde olan sıkıntıların düzeltilmesi, önlenmesi önemlidir. Dolayısıyla aile, evlilik ve boşanma konularında var olan sıkıntıların, eksikliklerin giderilmesi, sorunlara çözüm bulunması için adımlar atılmalıdır. Devletin bu alanda karşılaşılan sorunlara yönelik attığı adımlarla, bire bir boşanma sürecinde olan bireylerin ihtiyaçları arasındaki bağ kopma noktasına gelebilmektedir. Kaynaklarla gereksinimlerin birleşmesi en etkili strateji olduğu herkesin bildiği bir gerçek olup bu alanda gerçekleşen sorunların, insanların bakış açısının, sistemin ve insanların değer yargılarının iyi bir şekilde bilinmesi gerekmektedir (Arıkan, 1996). Kuşkusuz devlet tarafından yapılacak politikaların sınırlı olduğu, bu tarz araştırmaların ileride gerçekleştirilecek politikalara yön vereceği düşünülmektedir.

Ülkemiz literatürüne bakıldığında çoğunlukla boşanma nedenleri ve evlilik ile ilgili araştırmaların yapıldığı ancak boşanma sürecindeki bireylere yönelik araştırmaların az olduğu görülmektedir. Boşanma aşamasındaki bireylere yönelik yapılacak çalışmaların alandaki eksikleri gidermesi ve alana katkı sağlayacağı beklenmektedir. Boşanma süreci, çiftleri ve toplumu etkilemekte, evlilik kurumunun önemli ve saygın olduğu toplumlarda bir stres kaynağı olabilmektedir. Boşanma sürecinin bireyleri maddi ve manevi birçok yönden olumsuz etkilemekte pek çok psikolojik sıkıntılara yol açabilmektedir.

Boşanma süreci çift için birçok sıkıntıyı da beraberinde getirebilmektedir. Tabii her çiftin aynı derecede bu süreçten etkilenmeyeceği hususu göz önüne alındığında; bu süreçte hangi bireylerin daha az etkilendiği, ne şekilde etkilendiklerini belirleyebilmek yaşanan sıkıntıların hafifletilmesi ve çözümü noktasında önemli olabilir. Boşanma sürecini daha sağlıklı bir şekilde atlatabilmeleri için çiftlerin dayanıklılık ve başa çıkma düzeylerinin artırılması açısından sosyal desteğin olmasının etkili ve olumlu sonuçlar

yaratacağı düşünülmektedir. Bundan dolayı yaş, eğitim durumu, meslek, sosyo-ekonomik durum, cinsiyet gibi değişkenlerin ne gibi farklılıklar yarattığı araştırılacaktır. Temel amaç; boşanma sürecindeki bireylerin sosyal destek algılarını öğrenmek olup ayrıca algılanan sosyal destek ile şiddet yaşama durumu ve evlilik problemlerinin çözümü noktasında yardım alıp almama durumları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığına da bakılacaktır.

1.2.Önem

Boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek algılarını öğrenmenin, insanların boşanma sürecinde olumsuz etkilerini önlemeye yönelik literatür bilgisi oluşturmanın, bu noktada koruyucu ve önleyici hizmetlerin oluşturulabilmesi açısından önemli bir araştırma olduğu düşünülmektedir. Boşanma sürecinde olan bir bireyin sosyal destek sisteminin gelişmiş olması; bireyin bu süreçten daha az etkilenmesine, bu süreçle baş etme ve boşanma sonrası yeniden bir düzen kurmasına, maddi ve manevi olarak kaybının daha minimize olacağına işaret edeceği düşünülmektedir.

Boşanma oranlarına bakıldığında, boşanmaların gittikçe yaygınlaştığı, çekişmeli boşanmaların 3-4 yılı bulduğu göz önüne alındığında, boşanan çiftlerin hem maddi olarak hem de manevi olarak birçok kayba uğradığı ayrıca velayet noktasında anlaşamayan çiftler dolayısıyla müşterek çocukların adliye ortamına birçok kez girmek zorunda kaldıkları, bu sürecin çiftler kadar çocukları da olumsuz olarak etkilediği göz önünde bulundurulması gereken önemli bir husustur.

Bu çalışmanın ileride yapılacak olan koruyucu önleyici hizmetlere katkı sunması ayrıca boşanma sürecinde aile, akraba ve komşu gibi sosyal destek sisteminden yoksun bireylere bu süreçte profesyonel desteğin sağlanması noktasında eksikliklerin giderilmesi ve yeni hizmetlere yön vermesi noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Eker ve Arkar (2001) sosyal desteği, stres yaşayan bireye eş, aile ve arkadaş gibi çevresindeki kişiler, gruplar tarafından sağlanan manevi ve maddi yardımlar olarak tanımlamakta olup boşanma sürecinde birden çok problemle karşılaşan çiftlerin bu süreçte daha çok kimlerden sosyal destek aldığı, sosyal destek alma durumlarının eğitim

ve yaş gibi sosyo-demografik değişkenlere göre farklılıklar gösterip göstermediğini görme noktasında çalışmanın, boşanma sürecinde ki bireylerin sosyal destek algılarını gözler önüne koyması noktasında faydalı olacağı ve buna göre koruyucu ve önleyici hizmetlere yol göstereceği düşünülmektedir.

1.3.Problem

Boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek algıları ile farklı değişkenler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Araştırmanın amacı göz ününde bulundurularak hazırlanan alt amaçlar aşağıdaki gibi ifade edilmiştir.

- 1) Algılanan sosyal destek ile yaş durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 2) Algılanan sosyal destek ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 3) Algılanan sosyal destek ile eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4) Algılanan sosyal destek ile meslek durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 5) Algılanan sosyal destek ile sosyo ekonomik durum arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 6) Algılanan sosyal destek ile eşten şiddet görme durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 7) Algılanan sosyal destek ile evlilik problemlerini çözmek için yardım alma durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Bunların yanında aşağıdaki sorularla beraber araştırmaya katılanların demografik formda; demografik özellikleri, cinsiyetleri, yaşları, çalışma durumları, aylık kazançları, eğitim durumları, meslekleri, çocuk sayıları, kimin boşanma talebinde bulunduğu, boşanmaya iten sebepler, profesyonel bir destek alıp almadıkları gibi pek soru cevaplanmaya çalışılacaktır.

1.4.Sayıtlar

1.Araştırma ölçeği ve sosyo-demografik form katılımcılara eşlerinden ayrı bir şekilde uygulanmış bu sebeple katılımcıların kendi görüş ve düşüncelerini samimiyetle yansıttıkları varsayılmıştır.

2. Ankette yer alan soruların ilgili değişkenleri tam olarak ölçtüğü varsayılmıştır.

3. Katılımcılara; söz konusu ölçekleri içinde buldukları boşanma sürecinin hukuki boyutundan bağımsız olduğu açıklanmıştır. Verilerin sadece bilimsel bir araştırma için toplandığı vurgulanmıştır. Bu konudaki etik unsurlar hakkında bilgi verilmiştir. Katılımcıların bu bağlamda hukuki süreçten bağımsız davranıp cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.5.Sınırlılıklar

1. Bu araştırmada elde edilen bulgular, veri toplama araçlarının değerlendirilmesiyle sınırlıdır.

2. Araştırmanın örneklem grubu, İstanbul Anadolu Adliyesine boşanmak için başvuran ve Aile Mahkemelerinde çalışan sosyal hizmet uzmanları, pedagoğ ve psikologlar ile görüşmesi için mahkemece sevk edilen çekişmeli boşanma sürecinde olan bireyle sınırlıdır.

3. Uygulamanın adliye ortamında gerçekleştirilmiş olması; katılımcıların duygu ve düşünceleri ile ilgili herhangi bir yargılamaya tabii tutulabilecekleri önyargısını oluşturmuş olabileceği ve bu sebeple gerçek yönelimlerini saklama eğiliminde olabilecekleri düşünüldüğünden; uygulama öncesi verilerin dava dosyalarında yer almayacağı ile ilgili katılımcılara yazılı açıklama yanı sıra sözel de bir takım açıklamalar getirilmiştir. Ancak buna rağmen katılımcıların içinde buldukları durum ve ortam itibariyle gerçek eğilimleri saklama olasılıkları bulunmaktadır. Bu durum araştırmanın sınırlılıklarındadır.

4. Söz konusu araştırma İstanbul ili sınırlı olup; İstanbul Anadolu Adliyesi aile mahkemelerine boşanma davası ile başvuran bireyler ile gerçekleştirilmiştir. Ancak; İstanbul ilinin Türkiye'nin farklı kültür, ekonomik ve coğrafi bölgelerinden gelen bireyleri temsil edebilmek için uygun popülasyonu barındırdığı düşünülmektedir.

5. İstanbul Anadolu Adliyesinde bulunan aile mahkemesi hakimlerine araştırma yapmak için tek tek başvurulmuş olup bazı mahkeme hakimliklerinin araştırma izni vermemesinin araştırmanın sınırlılıklarından olduğu düşünülmektedir.

6. Diğer bir sınırlılık ise aile mahkemesi uzmanlarıyla görüşmeye gelen kişilerin çalışmaya katılmak istememesi, örneklem sayısında sınırlılık yarattığı düşünülmektedir.

1.6.İlişkili Kavramlar

Aile: Bir geçmişi paylaşan ve aralarında duygusal bağ olan üyeleri bir araya getiren karmaşık bir yapıdır (Türktan, 2012).

Çiftler: İstanbul Anadolu Adalet Sarayı Aile Mahkemelerine başvuran çiftleri ifade etmektedir.

Boşanma: Evliliğin hukuken sona erdirilmesini ifade etmektedir.

Boşanma Süreci: İstanbul Anadolu Adalet Sarayı Aile Mahkemelerinde boşanma davası işlemlerinin devam ettiği süreçtir.

Sosyal Destek: Eker ve Arkar (2001) sosyal desteği, stres yaşayan bireye eş, aile ve arkadaş gibi çevresindeki kişiler, gruplar tarafından sağlanan manevi ve maddi yardımlar olarak tanımlamaktadırlar.

2. KAVRAMSAL ve KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Aile, Evlilik ve Boşanma Kavramları

2.1.1. Aile Kavramı

Tüm toplumların temel yapısı olarak karşımıza çıkan aile kavramı konusunda geçerli bir tanımlama yapmak güçtür. Aile kavramına her toplum farklı anlamlar yüklemektedir. Tüm toplumlar tarafından ‘aile’nin toplumun temel yapısı olduğu kabul gören bir durumdur (Metintaş vd., 2007). İnsan ve toplum bilimlerinde “en küçük toplum birimi” olarak tanımlanan aile, bu temel özelliğini çağlar boyunca yitirmemiş, insanlık tarihi boyunca kapsamı ve boyutları değişimlere uğramış, ancak kimi zaman egemen bir unsur, kimi durumda da tartışma konusu olarak varlığını sürdürme gelmiştir (Richter, 1997).

Bütün toplumlar sürekliliği ve varlığı için aile sistemine ihtiyaç duymaktadır. Aile ile ilgili birçok tanımlamalar geliştirilmiştir. Toplumdaki en sosyal kurumlardan birinin aile olması, birçok tanımın ortak noktasıdır. Aile tanımlamalarının bazıları ailenin yapısı üzerine, bazıları da işlevleri üzerine yoğunlaşmıştır (Sağlam, 2011).

Özgüven’e göre aile; farklı cinsiyetten iki kişinin iletişimi, eş seçme ve evlenmeleriyle oluşan, birlikte yaşayan ve kan bağıyla bağlanan, gelirlerini paylaşan, çeşitli rollerle birbirini etkileyen bireylerin oluşturduğu, toplumsal, ekonomik ve yasal bir kurumdur (Özgüven, 2000).

Evrensel olarak kabul gören aile kurumunun bir diğer özelliği de dokunulmaz, kutsal ve mahrem olmasıdır. Aile kendi içinde bağımsız, kapalı bir kutu özelliği göstermektedir (Oktik, 2010). Aile kurumunun bu özelliğiyle çevrenin müdahalesi, aile içinde olan etkileşimlere etki etmemektedir.

Aile kurumu sınıflandırılırken genellikle ‘çekirdek aile’ ve ‘büyük aile’ olarak ikiye ayrıldığı görülmektedir. Günümüzde aile denince baba, anne ve çocuklardan oluşan bir yapı akla gelse de büyük aile ilişkileri farklı şekillerde varlığını sürdürmektedir. Bazı

aileler boşanmayla veya tekrar bir aile kurmakla birlikte, bazı ailelerde terk edilmeden veya boşanmadan ötürü sadece anne veya babadan oluşarak, karmaşık bir örüntü oluşturmaktadır (Onur, 2000).

Aile insanların fiziksel, psikolojik yönden iyi olmalarının devam etmesi ve artarak süreklilik kazanması için ihtiyacı olan şefkat, sevgi, ilgi ve bakımın verildiği en doğal ortamdır. Aile, insanın kendisini mutlu hissetmesinde önemli bir yere sahip olup, bunun sonucunda mutlu olan bireyler toplumun mutluluğunu da etkilemektedir. Ayrıca aile, toplum ile kişiler arasındaki uyumu da düzenlemektedir (Arıkan, 1996).

Aile yapısının sağlıklı olması ve üyelerinin psikolojik, zihinsel, sosyal ve fiziksel yönden gelişimini olumlu etkileyecek ortamının olması toplumsal işlevlerini yerine getirebilmesi için önemlidir. Kişinin doğumuyla birlikte varoluşunu etkileyen aile içi ilişkiler ağı, bireyin kişiliğini, okul başarısını, diğer yetişkinlerle olan ilişkilerini ve kendi çocuklarını yetiştirme biçimini de etkilemektedir (Turan vd., 2008).

2.1.2. Aile Kurumunun İşlevleri

Ogburn, ailenin beş önemli işlevi olduğunu öne sürmüştü ve bunları şu şekilde açıklamıştır:

1. Aile tüm toplumlarda çocukların yetiştirildiği, her bireyin üretime destek olduğu, her bireyin hak ve sorumluluklarının olduğu temel birim olarak tanımlanmakta ve aile bireyleri ve toplumları değiştiren bir işlevi bulunmaktadır.
2. Ergenlik dönemine kadar çocuklar, aile bakımına ihtiyaç duymaktadırlar ve aile çocuğun yetiştiği sosyal bir kurumdur.
3. Aile, yeni bireylerin sosyalleşmesini sağlamakta ve çocuklara, toplum içerisinde nasıl davranması gerektiğini, dili nasıl kullanmasını, nasıl giyinilmesi gerektiğini öğreten bir yapıdır.

4. Her toplumun aileyi düzenleme ve cinsel hayat konusunda kuralları vardır. Cinsel davranışların öğretilmesinde yetersizlik olması, bireylerin istismar ve kıskançlık sebepleriyle çatışmalarına neden olabilir.

5. Bireyler, duygusal desteğe, şefkate ve onaylanmaya ihtiyaç duymaktadırlar, bu destek ve ilginin olmaması bireyin entelektüel, duygusal, fiziksel ve sosyal özelliklerinin tam olarak gelişmemesine neden olabilmektedir (Zastrow, 2014, s:154).

2.1.3. Evlilik Kavramı

Bütün canlılarda varoluşunu sürdürme güdüsü ve çiftleşme biyolojik bir istektir. Evlilik ise kültürel, sosyal, psikolojik ve evrensel bir olgudur. Evlendirme yönetmeliğinde evlilik, “Bir kadın ve bir erkeğin usulüne göre yetki verilmiş bir memur önünde bir aile kurmak amacı ile yapmış oldukları resmi akit” olarak tanımlanmıştır (Evlendirme Yönetmeliği, 1985). Resmi evlilik devlet tarafından düzenlenmektedir. Çağlar boyunca evliliğin türleri ve tanımı farklılıklar göstermiş olup bu farklılıklar sosyal değişimlerden etkilenmektedir.

Günümüzde evlilik erkek ve kadının toplumda devletin taraf olduğu, erkeği ve kadını birbirine bağlayan, yeni doğan çocuklara statü sağlayan ilişkiler sistemi olarak ele alınır (Özgüven, 2009). Evliliğin tanımı sadece sosyal statü ve yasal koşullar ile sınırlandırılmaz. Bunlara ek olarak karşıt cinsten bireylerin kendi kararlarıyla birlikte yaşamaya, birbirlerine yakınlık duyarak duygusal ve fiziksel olarak da paylaşmaya, birbirlerinin menfaatlerini korumaya karar vermeleridir (Sargent, 1992, akt: Deveci Şirin, 2013). Kuşkusuz cinsellik evliliğin önemli unsurlarından birisidir. Evlilik, erkek ve kadın arasındaki cinsel birlikteliğin toplum tarafından onaylanması durumudur (Giddens, 2000, akt: Deveci Şirin, 2013). Bu da göstermektedir ki evlilik erkek ve kadını birbirine bağlayan, cinsel ilişkiyi düzenleyen bir kurum niteliğine bürünür (Stutzer ve Frey, 2006, akt: Deveci Şirin, 2013).

Evliliğin psikolojik, biyolojik ve sosyal yönlerine bakıldığında; kişilerin bu alanlardaki ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayan bir süreç olduğu görülmektedir. Evliliğin; birtakım cinsel beklenti veya gereksinimleri giderme işlevi üstlenen bir süreç

olduğu söylenebilir. Evliliğin; psikolojik işlevi değer görme, beğenilme, sevme, sevilme olurken; cinsel beklentilerin karşılanması, çocuk sahibi olma, nesli devam ettirme gibi gereksinimleri kapsamaktadır. Sosyal olarak ise işlevine bakıldığında çiftlerin; dayanışma, güven duyma, toplum içerisinde belli bir rol edinmelerinden bahsedilebilir (Özgüven, 2009).

Erkek ve kadının aynı mekânı ve zamanı paylaşmasıyla beraber iki kişilik psikolojik bir sistem kurulmuş olmaktadır. Evlilikle beraber bir araya gelen bireylerin amacı toplumsal, psikolojik ve fizyolojik açıdan birbirlerinin ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılamaktır (Gülerce, 1996, akt: Doğan, 2010). Evliliğin temel amacı; çiftlerin birlikteliğinin uyum içerisinde sürdürülmesi ve birbirlerinin psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamaktır (Ünlü, 1993).

Aile farklı karakterlere sahip iki bireyin evlilikle oluşturdukları yeni bir kurumdur. Bu nedenle evlilik iki taraf içinde yeni bir durum haline gelmektedir. Eşlerin birbirlerine uyumu ve yeni bir yaşam biçimi evlilik sürecinin başlangıcı olmaktadır. Eşlerin birbirlerini tanımaları, uzlaşabilmeleri ve ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri evliliklerinde birbirlerine olan uyumlarını etkilemektedir. Bu sebeplerle, erkek ve kadın arasındaki iletişim becerileri, evliliğin devamlılığı noktasında önemlidir (Ünlü, 1993).

2.1.4. Evliliğin Unsurları

2.1.4.1.Evlilikte Akit Unsuru

Evlilik, bir kadın ve erkeğin karşılıklı olarak ve bizzat evlenmeye yönelik isteklerini söylemeleri ile kurulur. Nikâh memuru tarafından yapılan merasimle evlenme akdi gerçekleştirilir. Bu akdin sıhhati için nikâh memuru ve iki şahidin huzurunda yapılmış olması gerekir. Ayrıca irade beyanlarının geçerli olması için hata, akıl hastalığı, cebir (baskı) gibi iradeyi sakatlayan durumlar olmaması gerekmektedir (Battal, 2008).

2.1.4.2. Evlilikte Taraf Unsuru

Evlenme ehliyetine sahip olmak, evliliğin gerçekleşmesi için zorunluluktur, bundan ötürü evlenmeye engel hususlar olduğu zaman evlilik; batıl veya mutlak butlan şeklinde kayıtlara geçmektedir. Evlenme yasağı olacak şekilde bir yakın akraba olma, halen evli olma ve akıl hastalığı ise kesin evlenme engelleridir (Battal, 2008).

2.1.4.3. Evlilikte Amaç Unsuru

Bireylerin evlenmekteki amaçları öncelikle kendilerine menfaat sağlayacak türden amaçlar olmalıdır. Bireylerin kendileri için değil de kardeşlerinin veya anne babalarının hatırı, ihtiyacı için evlenmeleri halinde amaç unsuru yanlış kullanılmış olur (Mert, 2017).

Ülkemizde anne ve babaların ‘mürüvvetini görmek’ deyimiyle çocuklarına olan yaklaşım tarzı sebebiyle çocukların kendi isteklerine veya psikolojik olarak evliliğe hazır bulunup bulunmadıklarına bakılmaksızın evlenmeyi kabul etmek durumunda kalabilmektedirler. Bu tür evliliklerin, güzel bir evlilik yapmak amacından ziyade üçüncül kişilerin isteklerini yerine getirme amacıyla gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu durumda sağlıklı bir evlilik ve aile yapısı kurulamamasına sebep olabilmektedir.

2.1.5. Boşanma Kavramı

Hukuksal olarak evliliğin bitmesi durumuna boşanma denir. Boşanma sürecinde bireyler mahkeme olgusu ile karşılaşmaktadırlar. Ayrılacak olan eşlerin, bütün ailenin ihtiyaçlarını göz önüne alarak boşanma anlaşması yapabilme becerileri, ileride eşlerin hayatını da ne oranda etkileyeceğini belirlemektedir. Boşanma sürecinde eşlerin yapacakları işbirliği, süreci daha çabuk atlatmalarına ve daha az sarsılmalarına yol açacaktır (Benedek ve Brown, 1997, akt: Aktaş, 2011).

Evlilik öncelikle ‘ölüm ayrılıncaya kadar birliktelik’ amacı taşır fakat gelenek görenek ve kamusal baskılara rağmen evliliğin bitmesi durumu kaçınılmaz bir hal alabilmektedir (Özgüven, 2000). Boşanma, eşlerin birlikte yaşama arzusunu kaybetmeleri ve verdikleri kararlar ayrılımları, en nihayetinde aile kurumunun parçalanması anlamına gelmektedir (Walczak ve Burns, 2004, akt: Aktaş, 2011). Boşanmayla birlikte aile dağılmaya, bölünmeye yol açmış olup diğer aile bireylerini de derinden etkileyen bir

durumdur (Çelikoğlu, 1997). Boşanma, hukuksal çerçevede yapılmış olan bir evliliğin, tarafların artık hukuki bir bağı kalmaksızın ve eğer var ise çocukların hakları saklı kalmak koşuluyla hâkim kararıyla sona ermesi ve boşanan bireylerin tekrar evlenmelerine imkân veren hukuki bir işlemdir (Arıkan, 1996).

Boşanma, evlilikleri kötü giden çiftler için yeni bir yaşam düzeni kurma fırsatırken, evlilikleri güzel giden çiftler için ise bir stres kaynağıdır (Kalmijn ve Monden, 2006, akt: Nazlı, 2000). Boşanma süreciyle birlikte parçalanma sürecine giren aile, sosyal destek sistemlerinden yeteri kadar destek görmemeleri halinde mental, duygusal ve psikolojik birçok sorun ile karşılaşmaktadırlar (Nazlı, 2000).

Birçok ülkede ve çağda belirli nedenlerle boşanmaya izin verilmiştir. Boşanma, birçok sebeplerden ötürü evliliğin devamının olanaksız hale gelmesiyle, sıkıntılarını çözme, hafifletme işlevi görmüştür (Russell, 2003, akt: Nazlı, 2000).

2.2.Boşanma Sebepleri

Türk Medeni Kanununda, 2001 yılında yapılan değişikliklerle boşanmaya ilişkin hükümlerde değişiklikler yapılmış olup boşanma nedenleri 161. madde ile 166. madde arasında düzenlenmiştir. “Evlilik birliğinin sarsılması” diğer bir ifadeyle şiddetli geçimsizlik genel boşama nedeni olup, bunun dışındaki boşanma sebepleri ise özel niteliktedir (İnal, 1992).

Türk Medeni Kanununda boşanma nedenleri, genel ve özel boşanma sebepleri olarak ikiye ayrılır. Başka bir açıdan da boşanma sebepleri nispi ve mutlak boşanma nedenleri olarak ikiye ayrılır. Zina, terk, hayata kast, onur kırıcı davranış, eşlerin anlaşması ve eylemli ayrılık mutlak boşanma sebepleri olup, suç işleme, haysiyetsiz hayat sürme, evlilik birliğinin sarsılması ve akıl hastalığı nispi boşanma sebebidir.

Türkiye’de 2002 yılı ve öncesi boşanma istatistikleri ve 2002 yılı sonrası boşanma istatistikleri olarak iki dönemden bahsetmek uygun olur.2002 yılına kadar boşanma istatistikleri TÜİK tarafından açıklanmakta ve bu bilgiler Cumhuriyet Savcılıklarından elde edilmekteydi. 2003 yılı itibariyle ise Mernis veri tabanıyla, aile mahkemeleri ve asliye hukuk mahkemeleri aracılığıyla toplanmaktadır. Boşanma istatistiklerine ilişkin bu

değişikliğin yapılmasıyla 2002 yılı itibariyle boşanmalarda önemli bir sıçrama olduğu gözlemlenmektedir.

Kayma-Güneş (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, çiftleri boşanma noktasına getiren sebepler; aldatılma, aile içi şiddet, iletişim çatışması, eşin ailesi ile olan çatışma, alkol kullanma veya madde kullanımı, cinsel sorunlar, ekonomik sorunlar, kumar oynama gibi sorunlar yaşandığı görülmüştür. Kadınların boşanma nedenleri olarak fiziksel şiddete maruz kalmayı, erkeklerin ise eşleri ile iletişim problemleri yaşadıklarını dile getirdikleri görülmüştür.

2014 yılında yayınlanan Türkiye Boşanma Nedenleri Araştırmasında, 2006 ve 2011 yıllarını karşılaştırmalı olarak inceleyen Alanur Çavlin, Türkiye Aile Yapısı Araştırması Tespitler ve Öneriler adlı çalışmasında Türkiye’de boşanma düzeyi, boşanmayla sonuçlanan evliliklerin özellikleri, boşanan bireylerin demografik ve sosyoekonomik özellikleri, boşanma nedenleriyle boşanmaya gerekçe oluşturabilecek durum ve davranışlarla ilgili tutumları incelemiştir. Çavlin, boşanmaların evliliklerin ilk yıllarında yoğunlaştığını ve evlilik süresinin uzunluğuyla çocuk sayısının artışının boşanma olasılığını azalttığından söz etmiştir. Çalışma ayrıca günümüzde Türkiye’de boşanma oranlarının düşük olduğu ancak ilerleyen yıllarda boşanma oranlarındaki artışın devam edeceğine işaret etmektedir. Bu kapsamda boşanma süresince ve sonrasında hem çiftlere hem de çocuklara yeni bireysel ve aile yaşamlarını kurabilmelerine imkân sağlayacak sosyal politikaların oluşturulmasının önemini altı çizilmiştir.

Medeni Kanununun 129 ve devamındaki maddelerde boşanma sebepleri sınıflandırılarak açıklanmış olmasının yanı sıra çeşitli bilim dalları da boşanma sebeplerini incelemekte ve açıklamaya çalışmaktadır. Özellikle sosyoloji bilimi, boşanma olgusunu sosyolojik temellere inerek açıklamalar getirmesi, toplumsal çözümler yönünden önemlidir (Özdemir, 2013).

Arıkan (1992) ‘in Ankara’da sosyo-ekonomik olarak alt gelir düzeyinde bulunan boşanmış kadınlar üzerinde yaptığı bir çalışmada, boşanma sebeplerini sınıflandırmış ve şu şekilde belirlemiştir: Akrabalarla olan ilişkiler, eşler arası cinsel ilişki problemleri, kocanın içki ve kumarı, kocanın bedensel hastalığı, kocanın çocukları dövmesi, kocanın evlilik dışı ilişkisi, çocuk bakımı ve yetiştirilmesi noktasında yaşanan sıkıntılar, maddi

problemler, eşlerin ruhsal sıkıntıları, kocanın kıskançlığı, kadının bedensel rahatsızlığı, kocanın karısını dövmesi, kocanın fuhşa zorlanması ve başka (uyuşturucu, terk, suç işleme, ilgisizlik) sorunlar olarak açıkladığı görülmüştür. Aynı araştırmada geçimsizlik sebepleri olarak, cinsel ilişki, maddi sıkıntı, kadının akrabaları, kocanın akrabaları, kocanın kumarı ve içkisi, kocanın kıskançlığı ve şiddeti şeklinde bir sınıflandırma daha yapılmıştır.

2.2.1. Boşanmanın Özel Sebepleri

Türk Medeni Kanununun 161. ile 165. maddeleri arasında özel boşanma sebepleri düzenlenmiştir. Özel boşanma sebepleri, akıl hastalığı (MK. m. 165), terk (MK. m. 164), cürüm ve haysiyetsizlik (MK. m. 163), cana kast, zina (MK. m. 161)'dir.

2.2.1.1. Akıl Hastalığı

Hastalıktan ötürü boşanma yadırganacak bir durum gibi görünebilir zira eşler, hastalıkta ve sağlıkta, iyi günde kötü günde birbirlerine destek olmaya söz vermişlerdir. Fakat akıl hastalığı diğer hastalıklardan ayrılmaktadır. Akıl hastalığı, evliliğin önemli sebeplerinden birisi olup, gelecek neslin de sağlıklı olabilmesi beklentisine engel olabilme ihtimali nedeniyle kesin evlenme engeli olarak görülür. Eşlerden birisinin akıl sağlığı yerinde olmamasına rağmen yapılan evlilik iptal edilebilir ve mutlak butlanla batıl bir evliliktir. Akıl hastalığı, evliliği engelleyen bir durum olmakla birlikte, daha sonra eşlerden birisinde oluşabilecek bir akıl hastalığı da evliliği sona erdirecek bir boşanma nedenidir. Akıl hastalığından ötürü boşanmanın gerçekleşebilmesi için; iyileşme durumunun mümkün olmaması, hastalığın üç yıldan bu yana devam etmesi, hastalık nedeniyle diğer eş için evliliğin çekilemez bir hal almış olması şartları aranmaktadır. Bu gibi sebeplere rağmen diğer eş, evliliği devam ettirmek istiyorsa, evlilik devam edecektir (Battal, 2008).

2.2.1.2. Terk

Eşlerden birisinin evi terk etmesi, diğer eş için önemli ve haklı bir boşanma nedenidir. Çeşitli zorunluluklar ve diğer eşin rızasıyla veya rızası olmasa bile, eşlerden

birisinin evi terk etmesi, terk nedeniyle boşanma hakkı vermez. Burada önemli olan haklı bir neden olmaksızın ve evlilik birliğinin yüklemiş olduğu sorumlulardan kaçmak amacının olmasıdır. Eşlerden birisinin haklı bir gerekçeyle evden ayrıldıktan sonra bu haklı gerekçesinin ortadan kalkmasına rağmen müşterek haneye dönmemesi de evi terk etme niteliğinde olmaktadır. Müşterek haneyi terkin boşanma sebebi olabilmesi için eşlerin ayrı yaşamasının en az üç ay olmuş olması ve terk olayından iki ay sonra, daha dava açılmadan terk edilen eşin hâkime başvurarak, terk eden eşe yönelik ‘bir ay içinde eve dönmesini ihtar’ etmesine rağmen eşin dönmemesi gerekmektedir (Battal, 2008).

2.2.1.3. Cürüm ve Haysiyetsizlik

Boşanma sebebi olarak görülen cürüm, utanç verici ve yüz kızartıcı suçlar olarak adlandırılmaktadır. Dolandırıcılık, kaçakçılık, hırsızlık, ihtilas, irtikap, zimmet, rüşvet, yalan yere yemin etmek, ırza geçmek ve sahtekarlık gibi suçlar yüz kızartıcı suçların örnekleridir. Bir eşin bu tür suçlar nedeniyle boşanma davası açabilmesi suç isnadı için yeterli değildir. Mahkûmiyet kararı veya suçun işlendiğinin tespitini ceza mahkemesi ya da hukuk mahkemesinin tespit etmesi gerekmektedir (Battal,2008).

Eşlerden birisinin haysiyet, namus, şeref gibi ahlaki kavramlara uygun olmayan davranışları ve bu davranışları bir hayat tarzı haline getirmesi durumuna haysiyetsizlik olarak adlandırılmaktadır. Haysiyetsizliğe kumarbazlık, cinsi sapıklık, esrarkeşlik örnek olarak verilebilir. Haysiyetsizlik sebebiyle boşanmanın gerçekleşebilmesi için diğer eş için bu evliliğin çekilmez bir hal alması gerekmektedir. Diğer eşte de benzer davranışların olması haysiyetsizlik sebebiyle boşanma talep etme hakkını ortadan kaldırır (Battal, 2008).

2.2.1.4. Cana Kast ve Pek Fena Muamele

‘Pek kötü veya onur kırıcı davranış’ veya ‘Hayata kast’ üç farklı boşanma nedeni olarak görülmesine rağmen her üç sebep de Medeni Kanununun 162. maddesinde düzenlenmiş olup; “Eşlerden her biri diğeri tarafından hayatına kast edilmesi veya kendisine pek kötü davranılması ya da ağır derecede onur kırıcı bir davranışta

bulunulması sebebiyle boşanma davası açabilir. Hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranışa dayanılarak açılacak boşanma davasında, hayatına kastedilen ya da pek kötü veya onur kırıcı davranışa maruz kalan eş, bu davranışlardan haberdar olduğu tarihten itibaren altı ay ve bu davranışların yapılmasından itibaren de beş yıl içinde davayı açmalıdır. Bu süreler hak düşürücü süreler olup, sürelerin kaçırılması durumunda artık dava açılmaz (MK. m. 162/II).

2.2.1.5. Zina

Evlü bir kadın veya erkeğin eşinden başka bir erkek veya kadınla cinsel ilişkiye girmesidir. Kadın veya erkekten birisinin zina etmesi, diğer eş için boşanma nedenidir. Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan namus anlayışı kanunla, hukuki bir zemine dayanmış olmaktadır (Ataseven, 1998, s:48).

Boşanmaya sebep olan zina eyleminin tanımından da anlaşılacağı üzere, cinsel ilişki boşanmaya neden birinci unsurdur. Bir başka kişiyle yapılan cinsel birleşmenin süreklilik taşıyıp taşımadığı, birleşmenin amacı önemli değildir. Evlilikte eşlerin namuslu olmaları gerekmekte olup, sürekli bir yanlış davranışın olması gerekmez. Ancak medeni hukuktaki boşanma nedeni olan zina ile ceza hukukundaki zinayı birbirleriyle karıştırmamak lazımdır (Komisyon,1994,s:192, akt: Battal, A. (2008), Boşanma Sebepleri, TC Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü).

Eşlerin birbirlerine zinaya dayalı boşanma davası açabilmesi için üç şartın oluşması gerekmektedir. Bu şartlar ise; eşlerden birinin karşı cinsten başka biriyle cinsellik yaşaması, evlilik birliğinin devam ediyor olması ve zina yapan eşin kusurlu bulunmasıdır (Mert, 2017).

2.3. Boşanmanın Genel Sebepleri

Evlilik birliğinin sarsılması, Medeni kanunda genel boşanma sebebi olarak öngörmüş olmaktadır. Yukarıda açıklanmış olan özel boşanma sebepleri aynı zamanda evliliğin bitmesine sebep olan özel hallerdir. Evlilik birliğinin sarsılması ise bir sebebin

olmasından ziyade, evliliğin devam etmesine engel olan şeylerin ortaya çıkması ile kendiliğinden oluşan bir sonuç durumundadır.

Medeni Kanununun 166. Maddesinde genel boşanma nedenleri “evlilik birliğinin sarsılması” kenar başlığı altında düzenlenmiş ve genel boşanma nedenleri; ortak hayatın yeniden kurulamaması, evlilik birliğinin temelinden sarsılması ve eşlerin boşanma konusunda anlaşması olarak belirtilmiştir (Mert, 2017).

2.3.1. Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması (Şiddetli Geçimsizlik)

Ülkemizde evlilik birliğinin temelinden sarsılması nedeniyle boşanma davası oranı %90’lı oranlara çıkmıştır. Mahkeme tarafından bu gerekçeyle boşanma kararı verilebilmesi için iki şartın gerçekleşmesi gereklidir. Bu şartlardan ilki evlilik birliğinin temelinden sarsılmış olması yani mevcut evliliğin yarar beklenmez veya beklenemez bir birliktelik durumuna gelmesidir. İkinci şart ise ortak hayatın çekilemez bir hal almış olmasıdır. Bu durumda ise eşlerden birisinin ortak müşterek hanede barınma, ihtiyaçlarını giderme mekânı olmasından çıkması, diğer eşin fizikken ve ruhen ihtiyaç olunan eş vasfından çıkmasıdır (Battal, 2008).

Medeni Kanununun, 166/I “evlilik birliği müşterek hayatı sürdürmeleri kendilerinden beklenmeyecek derecede temelinden sarsılmış olursa eşlerden her biri boşanma davası açabilir” diyerek, eşlerin boşanmasına yönelik, yeterli kanaatin oluşması ve evlilik birliğinin temelinden sarsılması durumunun ispatlanması durumunda, hâkimin de evlilik birliğinin sona erdirebileceği düzenlenmektedir (Ergün, 2001, akt: Battal, A. (2008), Boşanma Sebepleri, TC Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü).

2.3.2. Eşlerin Anlaşması

Eşler ortak kararlarıyla evliliklerine olan istek ve inançlarını kaybetmiş olmalarıyla birlikte, dava açarak ve diğer şartlarında sağlanması halinde, mahkeme hâkimi boşanma kararı vermek mecburiyetindedir. Hâkim tarafından boşanma kararı verilebilmesi için hâkimin tarafları bizzat dinlemiş olması, eşlerin iradelerini serbestçe

açıkladıklarına kanat getirmiş olması ayrıca boşanmanın getirmiş olduğu mali ve velayet sonuçları noktasında tarafların kabul etmiş olduğu çözümleri uygun bulmuş olması gerekmektedir. Tarafların sunmuş olduğu çözümleri uygun bulmadığı zaman hâkim, taraflara yeni çözüm teklifinde bulunma hakkına sahiptir. Teklif taraflar tarafından kabul edilirse boşanma kararı verilmelidir. Bu da göstermektedir ki kanun, tarafların ve hâkimin anlaşmasını istemekte ayrıca hem mağdur tarafın haklarını korumakta hem de mahkemenin önemini ve konumunu artırıcı çözüm öngörmektedir (Battal, 2008).

2.3.3.Ortak Hayatın Yeniden Kurulamaması (Fiili Ayrılık)

Yukarıda açıklanmış olan boşanma sebeplerinden birisiyle açılmış olan boşanma davası sonucunda boşanmanın reddine karar verilmiş ise ve bunun üzerine eşler kesinleşme kararından itibaren üç yıl geçmesine rağmen, bozulmuş olan müşterek hayatı tekrardan kuramamışlarsa, eşlerden birisinin talebi üzerine mahkeme boşanma kararı vermek durumundadır. Bu durumda evlilik fiilen bitmiş ve fiili ayrılık yoluyla temelinden sarsılmış olup, mevcut evliliğin taraflara faydası kalmadığından, boşanma kararı verilmesi öngörülmüştür (Cansel, 1977, 93). Ortak hayatın yeniden kurulamaması nedeniyle boşanmada, eşlerden hangisinin fiili ayrılığa neden olduğu, hangisinin kusurlu olduğu hususlarına bakılmayacak olup sadece nafaka ve tazminat kararları noktasında kusur konusu ele alınacaktır (Battal, 2008).

2.4. Türkiye’de Boşanma İstatistikleri ve Bakış Açısı

2.4.1. İstatistikler

Tablo 1: Yıl Bazında Boşanma Sayıları

YIL	BOŞANMA SAYISI	YIL	BOŞANMA SAYISI
------------	---------------------------	------------	---------------------------

2001	91.994	2010	118.568
2002	95.323	2011	120.117
2003	92.637	2012	123.325
2004	91.022	2013	123.305
2005	95.895	2014	130.913
2006	93.489	2015	131. 830
2007	94.219	2016	126.164
2008	99.663	2017	128.411
2009	114.162	2018	142.448

Kaynak: TÜİK (2018), Evlenme Boşanma İstatistikleri, TÜİK Haber Bülteni, Erişim Tarihi: 05/02/2019

Evlenen çiftlerin sayısı 2017 yılında 569 bin 459 iken 2018 yılında %2,9 azalarak 553 bin 202 olduğu, kaba evlenme hızı binde 6,8 olarak gerçekleşti, Avrupa Birliği ve çevre ülkeleri arasında en yüksek kaba evlenme hızının %9,5 ile Kosova'da olduğu, Kosova'yı %9,2 ile Rusya, %8,5 ile de Azerbaycan izlediği, Türkiye ise %7,7 ile Avrupa Birliği ve çevre ülkelerinin bulunduğu 45 ülke arasında kaba evlenme hızı en yüksek altıncı ülke olduğu,

Boşanan çiftlerin sayısı 2017 yılında 128 bin 411 iken 2018 yılında %10,9 artarak 142 bin 448 olduğu, kaba boşanma hızı binde 1,75 olarak gerçekleştiği, boşanmaların 2018 yılında %37,6'sı evliliğin ilk 5 yılı, %20,4'ü ise evliliğin 6-10 yılı içinde gerçekleştiği,

Ortalama ilk evlenme yaşı, 2018 yılında erkekler için 27,8, kadınlar için 24,8 oldu, erkek ile kadın arasındaki ortalama ilk evlenme yaş farkı ise 3 yaş olarak gerçekleştiği, evlilik süresine göre boşanma oranının, evliliğin 1-5 yılları arasında en yüksek oranda gerçekleştiği, 2017 yılı boşanma istatistiğinde evliliklerin 1-5 yılları arasında boşanma

oranı %35,5- 2018 yılında da boşanma oranının %34,6 olduğu ve en yüksek oranın evliliğin 1-5 yılları arasında gerçekleştiği ortaya konmuştur.

Türkiye’de yaşanan boşanmalara ilişkin olarak TÜİK tarafından yıllar itibariyle yayınlanan ve Türk Medeni Kanunu’nda belirtilen boşanma nedenlerine göre boşanma sayılarını içeren boşanma istatistiklerine tabloda yer verilmiştir.

Tablo 2: Yıl bazında boşanma nedenleri,2002-2015

Yıl	Toplam	Boşanma Nedeni								
		Zina	Cana Kast ve Pek Fena Muamele	ve Cürüm Haysiyetsizlik	ve Terk	Akıl Hastalığı	Geçimsizlik	Diğer	Bilinmeyen	
2002	95.323	0,07	0,01	0,02	0,29	0,03	94,35	0,48	4,76	
2003	92.637	0,07	0,03	0,02	0,27	0,02	95,23	0,66	3,68	
2004	91.022	0,09	0,01	0,02	0,29	0,03	95,47	0,49	3,60	
2005	95.895	0,07	0,04	0,04	0,27	0,05	95,93	0,56	3,05	
2006	93.489	0,08	0,03	0,04	0,30	0,04	94,62	0,73	4,16	
2007	94.219	0,08	0,03	0,03	0,24	0,06	93,97	0,59	5,01	
2008	99.663	0,07	0,04	0,02	0,26	0,04	94,89	0,89	3,80	
2009	114.162	0,07	0,03	0,04	0,25	0,03	95,09	1,01	3,48	
2010	118.568	0,08	0,03	0,03	0,27	0,04	95,34	1,19	3,03	
2011	120.117	0,07	0,03	0,03	0,24	0,05	96,70	0,80	2,09	
2012	123.325	0,06	0,02	0,02	0,22	0,04	97,24	0,85	1,54	
2013	125.305	0,06	0,03	0,03	0,19	0,03	97,07	0,92	1,68	
2014	130.913	0,08	0,02	0,03	0,15	0,05	96,81	0,98	1,88	
2015	131.830	0,08	0,03	0,03	0,16	0,04	97,21	0,87	1,58	

Kaynak: TÜİK (2018), Evlenme Boşanma İstatistikleri, TÜİK Haber Bülteni, Erişim Tarihi: 20/03/2016

Tabloya göre, 2001-2015 yıllarında gerçekleşen boşanmaların yaklaşık %95'inin geçimsizlikten kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Medeni Kanuna göre boşanma nedenleri arasındaki 'geçimsizlik' ya da diğer bir ifadeyle 'aile birliğinin temelinden sarsılması' en çok tasnif edilen gerekçedir. Bu sebebi daha iyi anlayabilmek ve derinlemesine analiz edebilmek için Türkiye'de boşanma konusunda Türkiye genelini temsil edebilen araştırmaların sonuçlarının incelenmesi gerekmektedir.

Eşlerden birinin evi terk etmesi veya sadakatsizlik yapması nedeniyle boşanması, geleneksel değer yargıları, ahlaki normlar ve genel kabuller nedeniyle 'Geçimsizlik' olarak kayıtlara düşmektedir ve hatta anlaşmalı boşanma durumunda da, gerçek boşanma nedenine bakılmaksızın 'Geçimsizlik' kategorisi içerisinde ele alınmaktadır. Eşler arasında anlaşmazlığın ve birlikte bir yaşam sürdürememesinin birçok nedeni, olacağı gibi pek çok sebeple de ilişkilidir (Anıl, Y.Ş. 2008, s.154).

Ülke nüfusumuz 1930 yılından 1989 yılına kadar dört kat artmışken, boşanma oranı ise bu yıllar arasındaki artış oranını üçe katlayarak 12 kat artmıştır. Boşanma konusunun önemini bu oranlardan görülmekte olup bu durumda da aile kurumunu bir arada tutacak önlemlerin, sosyal politikaların önemini göstermekte ayrıca aileyi hukuken ayrılmalara da güçleştirmeyecek adımlar atılmalıdır. Boşanma davalarında cinsiyet oranına bakıldığında %60'ı kadınlar tarafından açılmakta olup, davaların %75'i kentlerde açılmaktadır. Kırsal bölgelerde erkeklerin, kentlerde ise kadınların boşanma davası açma oranı daha yüksektir (Akıcı, 2012).

2.4.2. Boşanmaya Bakış Açısı

Boşanma durumu; gerçekleşme şekli, nedenleri ve sonuçları açısından; hukuki düzenlemelerden, geleneklerden ve dini inanışlardan etkilenmektedir (Arıkan, 1996, s. 3). Boşanma her toplumda kabul gören bir durum olmayıp, bazı toplumlarda olağan, sıradan bir durum olarak görülürken, bazı toplumlarda ise kabul görmemiştir.

Önemli bir çalışma olan “Halkın Boşanmaya İlişkin Tutumları Araştırması”nın sonuçlarına göre (Arıkan, 1996, s.11) kültürel olarak değişimlere açık bulunan kişilerin, eşlerine karşı bakış açısı ve aile kurumuna bakış açısında önemli farklılıklar görülmektedir. “Bağımlı olma” kavramı yerine ‘Bağlı kalma’ kavramı ön plana çıkmakta, bu durum da çiftlerin boşanmaya ilişkin düşüncelerini, bakışlarını etkilemektedir. Her olursa olsun evliliği devam ettirmek düşüncesinin aileye daha fazla zarar vereceği düşüncesiyle, çocukların olması kötü giden bir evliliğin devamı için yeterli olmayacağı düşünülmektedir (Bilir ve Dabanlı, 1991).

Eğitim seviyesi yükseldikçe, boşanmaya ve boşanmış insanlara karşı tutumlar daha olumlu olmaktadır. Birçok çabaya rağmen evliliğin devam edemeyeceğinin görülmesi durumunda, boşanma çözüm olarak ortaya çıkmaktadır. Eğitim seviyesi düştükçe boşanma ve boşanmış bireylere karşı bakış açıları; önyargılı olma ve yanlış bilgilendirme nedenleriyle acıma, öfke ve hatta tiksinti gibi mantıki değerlendirmelerden ziyade duygusal değerlendirmeler ağırlık kazanmaktadır (Arıkan, 1996, s. 12).

Kuşkusuz kültürel değer ve bakış açıları da boşanmaya karşı olumsuz değerlendirmelerle etkilemekte, boşanmış kişi evliliği sürdüremeyecek veya eşini idare edemeyecek kadar beceriksiz olmakla suçlanabilmektedir. Tabii böylesine bir düşünüş tarzı boşanmayı önleyen bir etki yaratmaktadır (Akyüz, 1983, s. 4-6).

Dini yönden boşanmayı ele aldığımızda Müslümanlıkta ve Kuran’da, boşanma yasaklanmamıştır. Kuran’da, boşanmış kadının ve erkeğin hukuki durumuyla ilgili ayetler bulunmaktadır. Fakat aile kurumunun ve evliliğin kutsal kabul edilmesi sebebiyle, evliliğin devamından yana bir tavır görülmektedir. Ayrıca İslam’ın temel kaynaklarından kabul edilen Peygamberin sünnetinde de boşanma, hoş görülmemektedir (Aktan, 1993, s.409).

Türk toplumunun boşanmaya karşı bakış açısında, İslam dininin boşanmaya karşı bakış açısının katkısı vardır. Geçimsizlik ve uyuşmazlık İslam’da temel boşanma sebepleri olarak görülmekte olup, bunun dışında; erkeğin iktidarsızlığı, erkeğin fena muamelesi, erkeği evi geçindirmemesi, kadının kısırlığı ve zinası gibi hallerde boşanma sebebi olarak görülmektedir (Yalçınkaya/Kaleli vd., akt: Baltaş, 2008).

2.5. Aile Mahkemelerinde Çalışan Uzmanlar

Aile mahkemeleri kanununda, aile mahkemelerinde çalışacak uzmanlar psikolog, sosyal çalışmacılar ve pedagoglar olarak açıklanmış olup her aile mahkemesinde bu üç uzmanında bulunması gerekmektedir (Karagülmez ve Ural, 2003, akt: Kayma Güneş, 2007).

Her aile mahkemesine; davanın esasına girilmeden önce veya davanın görülmesi sırasında, mahkemece istenen konular hakkında taraflar arasındaki uyuşmazlık nedenlerine ilişkin araştırma ve inceleme yapmak ve sonucunu bildirmek, mahkemenin gerekli gördüğü hallerde duruşmada hazır bulunmak, istenilen konularla ilgili çalışmalar yapmak ve görüş bildirmek ve mahkemece verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere Adalet Bakanlığınca birer psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı ataması yapılır.

Bu görevlilerin bulunmaması durumunda, iş durumlarının müsait olmaması veya görevi bunlar tarafından yapılmasında hukuki veya fiili herhangi bir engel bulunması ya da başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması hallerinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar veya serbest meslek icra edenlerden bilirkişiliğe ilişkin hükümlere göre yararlanılır.

Aile mahkemelerinde çalışan psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacılar her davayı incelememekte, dosyalar uzmanlara verilirken mesleki sınırlılıklarına göre paylaşım yapılmaktadır. Öncelikli olarak çekişmeli davalar uzmanların görevlerini icra ettikleri davalardır ve bu dosyalarda tarafların, müşterek çocuklarının velayeti, boşanmaları ve ekonomik durumları konularında uzlaşmaya varamadıkları, sorunları çözemedikleri görülmektedir. Aile mahkemesi uzmanlarına velayetin değiştirilmesi, evlat edinme, şahsi ilişki kurulması, değişik iş (çocukların koruma altına alınması), vasi tayini, ailenin korunması, aile üyesinin uygun sosyal hizmet kuruluşuna yönlendirilmesi, nafakanın tayin edilmesi gibi hususlarda değerlendirme yapmaları için dava dosyaları tevdi edilmektedir. Bu hususlarda yapılacak çalışmaların amacı sorunları çözebilmektir. Aile mahkemesi uzmanları velayet, şahsi ilişki, velayetin değiştirilmesi, evlat edinme, değişik iş, ailenin korunması, vasi tayini, nafakanın tayini gibi konularda çalışmalar yapmakta olup mahkeme hâkiminin o dava dosyasında istemiş olduğu husus ve hususlarla ilgili olarak 'Değerlendirme Raporu' hazırlamaktadırlar. Uzmanlar kişilerin sorun çözme becerileri ve aile yapısının durumuna göre birden çok görüşme yapabilmektedirler.

Yapılan çalışmalar sonucunda istenen hususla ilgili olarak mahkemeye değerlendirme raporunda çözüm için gerekli görüş sunulur (Kayma Güneş, 2007).

2.5.1. Psikolog

Psikologlar bireyin, zekâ ve yeteneklerini, duygu ve düşüncelerini, davranışlarını anlamaya çalışarak, bu davranışlarının düzeltilmesine ve geliştirilmesine katkıda bulunur. İnsan davranışlarıyla oluşan bireyin çevresiyle ilişkilerini, sosyal olayları, çevreye uyum sürecini bu ilişkilerdeki uyumsuzlukları inceler; sorunları belirlemeye çalışarak, çözüm yolları sunar. Psikolojik sorunu olan bireyi araştırma yöntemleri kullanarak inceler, sorunları ve kaynağını bulmaya çalışır. Aile mahkemelerinde psikologlar bireylerle gözlem ve görüşme yöntemlerini uygulayarak psikolojik değerlendirmelerde bulunup; psiko-eğitim, iyileştirme ve psikolojik destek çalışmaları yürütürler (Adalet Bakanlığı Sosyal Çalışma Görevlileri Eğitim Programı El Kitabı, 2011).

2.5.2. Sosyal Çalışmacı

İnsan temelinde onun kendisinden ya da kendi dışındaki sebeplerden dolayı karşılaştığı sosyal sorunları ortaya çıkarmak, bu sorunlar karşısında baş etme mekanizmaları geliştirmesini, kişinin güçlü yönlerini fark etmesini ve bunları lehine kullanmasını sağlamaya, sorunlar karşısında kullanabileceği toplumsal kaynakları ortaya çıkarmada ve kişiyi bu kaynaklara yönlendirmede yardımcı olan profesyonel bir meslek ve disiplindir. Aile mahkemelerinde sosyal çalışmacılar boşanma davasında ki tarafların uyumsuzluk nedenlerine ilişkin inceleme ve araştırma yaparak, istenen hususa yönelik rapor düzenler. Ayrıca duruşmalarda hazır bulunmak ve tedbir kararlarının yerine getirilmesini takip ederler (Adalet Bakanlığı Sosyal Çalışma Görevlileri Eğitim Programı El Kitabı, 2011).

2.5.3. Pedagog

Ülkemizin üniversite eğitiminde ‘Pedagoji’ bölümü bulunmamakta olup lisans düzeyinde ‘Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik’ bölümü mezunları Adalet Bakanlığında ‘Pedagog’ unvanıyla çalıştırılmaktadırlar. Pedagoglar çocukların zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal gelişimleri ile ilgilenmektedirler. Ayrıca pedagoglar çocukların

aileleri, akran grupları ve eğitim hayatlarına yönelik çalışma ve değerlendirmelerde bulunmaktadır (Adalet Bakanlığı Sosyal Çalışma Görevlileri Eğitim Programı El Kitabı, 2011).

2.6. Ailelerle Sosyal Hizmet

Sosyal hizmet uygulamalarının odak noktasında aile kurumu vardır. Aile üyeleri birbirlerine bağlı ve etkileşim içerisinde olan bağımlı bir sistemdir. Aile içerisindeki dinamikler bireyin problemlerini etkilemektedir çünkü etkileşim içinde bir sistem olan ve bir aile üyesinde meydana gelen değişiklik ailede ki diğer üyeleride etkiler. Sosyal hizmet noktasında aileye odaklanmanın nedeni ise tüm aile üyelerinin tedavi sürecine katılımının zaruri olmasıdır (Zastrow, 2014, s.104-105).

Aile kurumunun yaşadığı birçok problem vardır ve kısaca belirtmek gerekirse bunlar: Boşanma, istenmeyen gebelik, ölümcül hastalık, alkol ya da uyuşturucunun kötüye kullanımı, iflas, ayrılık, kronik hastalık, ölüm, bir ya da daha fazla aile üyesinin davranışsal problemler yaşaması, bir ya da daha fazla aile üyesinin duygusal problemler yaşaması, mutsuz evlilikler, cinsel istismar, çocuk istismarı, çocuk ihmali, yaşlı istismarı, maddi sıkıntılar, işsizlik, aile üyelerinden birisinin kaza geçirmesi, kumar, zorunlu emeklilik, suç kurbanı olmak, evden kaçan gençler, kısırlık, aldatma ve ihanet olarak belirtilmiştir (Zastrow, 2014, s. 104).

Bu ve benzeri sorunlar aile de baş göstermeye başlayınca sosyal hizmete duyulan ihtiyaç belirginleşir. Problemin çeşidine ve türüne göre sosyal hizmet uzmanı farklı hizmetler sunmaktadır. Bu hizmetleri evde hizmet ve ev dışında hizmet olarak iki başlıkta toplayabiliriz. Evde hizmet önleyici hizmet olup sadece evde yapılan hizmetler değil, ailenin bir arada yaşamasını sağlamaya yönelik hizmetlerdir. Evde hizmete maddi yardımlar, koruyucu hizmetler, aile koruma hizmetleri, aile terapisi, bakıcılık, ev idare hizmetleri ve aile yaşam eğitimleri örnek olarak verilebilir. Ailenin daha fazla birlikte kalmaması durumunda hizmetlerin işlevselleştirilmesi gerekir. Koruyucu bakım, grup evleri, kurumsal bakım ve yargı sistemi ev dışındaki hizmetlere örnek olarak verilebilir (Zastrow, 2014, s. 104).

2.6.1. Sosyal Hizmet Uzmanının Rollerini

Ailelerle, bireylerle, gruplarla, topluluklar ve kurumlarla çalışan sosyal hizmet uzmanlarının çeşitli bilgi ve yeteneklere sahip olması beklenir. Bu bilgi ve yetenekler ise: destekleyici, eğitimci, sözcü, aracı, öncü, savunucu, güçlendirici, aktivist koordinatör, arabulucu, araştırmacı, görüşmeci ve grup kolaylaştırıcısıdır (Zastrow, 2014, s.139).

2.6.2. Sosyal Hizmet Değerleri

Allen Pincus ve Anne Minahan bilgi ile değer arasındaki farkları şu şekilde nitelendirmektedir: Bilgiyi, insanlarla veya dünyayla ilgili doğrulanabilir veya doğrulanmış gözlemlerdir. Değerler ise insanlar için neyin arzu edilebilir olduğuna dair öncelikler, varsayımlar veya inançlardır. Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, sosyal hizmet uzmanları için değerler belirtmişlerdir. Bu değerler ise: Bireyin itibarına ve biricikliğine saygı, müracaatçıların öz belirlenim hakkı, gizlilik, ezilenlerin toplumsal mücadelesinin savunulması, hesap verilebilirlik, kurumsal yönelim, diğer kişilerin manevi ve dinsel inançlarına saygı, sosyal ve ekonomik adaletin desteklenmesi ve insan haklarının korunmasıdır (Zastrow, 2014, s.139).

2.6.3. Aileye Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalesi

Aşağıda aileye yönelik planlı değişimle sosyal hizmet disiplinin uygulama modeli ele alınmıştır.

1-Aileyle Çalışma ve Mesleki Çalışmanın Başlatılması

Sosyal hizmet müdahale sürecinin ilk aşamasıdır. İlk aşamada üyelerinin yaşadığı korku ve endişenin giderilmesi ya da minimum düzeye indirilmesi, güvenin oluşturulması önem taşımaktadır (Janzen ve Haris, 1997, akt: Yolcuoğlu, 2014, s. 151).

Bu aşamada aile bireylerini sorgular bir tarzdan ziyade iletişimde buzların kırılmasına yönelik sohbet havasında bir görüşme tarzıyla, aile üyelerine güven

verilebilmeli, ilgi gösterilerek önemsendikleri hissettirilmeye çalışılmalıdır. Bu aşamada ki en önemli husus, hizmet alacak aile bireyelerine ‘önemli’ olduğu hissini yaşatmaktır (Kirst-Ashman ve Hull, 1997, akt: Yolcuoğlu, 2014, s.151).

2-Aile Hakkında Ön Değerlendirme Aşaması

Bu aşamada aile bireyelerine, ailenin sosyal tarihinin sorulması ve yaşanan problemlerin öyküsünün alınması ve ailede yolunda gitmeyen şeylerin ne olduğu konusundaki üyelerin tek tek fikirlerinin, yani sorunun ne olduğunun sorulması ve bireyelerin birbirleriyle nasıl bağlantı kurduklarına odaklanılması önemlidir (Janzen ve Haris, 1997, akt:Yolcuoğlu, 2014, s.159).

3-Planlama Aşaması

Bu aşamada ailenin sorunlarını çözmek için aileyle birlikte anlaşılır, açık ve net bir planlama ortaya konulur ve bu planın uygulanması noktasında aileyle informal veya formal bir sözleşme yapılır (Sheafor ve Horejsi, 2012, akt:Yolcuoğlu, 2014, s.170).

4-Uygulama Süreci

Uygulama sürecinde etkili bir müdahalede bulunabilmek için ilişkiyi etik ve saygılı bir biçimde öncelikle ailenin bulunduğu yerden başlanılarak, aileye işlevsel bakış açıları, güven verilerek ümitlendirmek ve ailenin biricikliğine ve kendine özgü yapısını akılda tutarak farklı mesleki teknik ve yaklaşımlarla uygulama süreci işletilir (Yolcuoğlu, 2014, s.172).

5-Son Değerlendirme

Aileyle yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar değerlendirilirken, belirlenen hedeflerin üzerinde durulmalı ve ne gibi değişim ve gelişmelerin elde edildiği gözden geçirilmelidir. Ayrıca bu süreçte karşılaşılan durumlar, engeller, kullanılan teknikler de gözden geçirilmelidir (Turan,1999, akt: Yolcuoğlu, 2014, s.213).

6-Sonlandırma

Aileyle sosyal hizmet müdahalesinde aile üyelerinin davranış, düşünce ve duygularında olumlu değişimlerin olması, sorunlarını tek başlarına çözebilecek duruma gelmeleri ve güçlenmeleri durumunda mesleki yardım süreci sonlandırılır. Bu aşamada müracaatçı ve uzman bazı karmaşık duygular yaşayabilir (Duyan, 2010, s. 254).

7-İzleme

Yapılan müdahalenin sonlandırılmasından veya tamamlanmasından sonra müracaatçının işlevselliği noktasında bilgi elde edilmeye çalışılan süreçtir (Blythe ve Tripodi, 1989. akt: Yolcuoğlu, 2014). İdeal izleme süresi 2 ay ile 6 ay arasında değişmektedir. Vakayı izlemek, sosyal hizmet müdahalesinden sonra ailedeki değişimin ne kadar devam edeceğinin görülmesine imkan tanınması noktasında önemli bir süreçtir (Turan, 1999).

2.7. Sosyal Destek Algısı

Aşağıda sosyal destek kavramı, algılanan sosyal destek, sosyal destek ile ilgili yapılan araştırmalara değinilecektir.

2.7.1. Sosyal Destek Kavramı

İnsanlar arası ilişkilerin bireyleri destekleme ve destekleyici ağların yitirilmesine nelerin sebep olacağı konuları ele alınmıştır. Sosyal desteğin bireyin bedensel sağlığı ve ruh sağlığını desteklemesi noktasında 1950'li yıllardan sonra çalışmalar artmıştır (Özbesler, 2001). Sosyal desteğin sağlıkla ilişkisi ve koruyucu sağlık alanıyla ilgili inceleme ve çalışmalar ise 1960'lı yıllarda başlamıştır. Yapılan araştırmalarda strese bağlı hastalıklar ve stres noktasında sosyal desteğin pozitif etkileri olduğu ortaya çıkmıştır.(Sorias 1988a, Sorias 1988b, akt: Kaynar, 2016).

Sosyal bağların, stresin olumsuz etkilerinden korunmadaki etkileri 1970'li yılların başında vurgulanmış; bedensel ve ruhsal sağlık ile sosyal destek ilişkisini araştıran incelemeler, araştırmalar artmıştır. Stresle baş etme noktasında sosyal desteğin işlevi

1970'lerin ortalarından itibaren büyük ilgi görmüş ve sosyal desteğin nasıl işlediği, stresi azaltması noktasında etkileri tartışılmaya başlanmıştır (Çakır ve Palabıyıklıoğlu, 1997).

Literatüre bakıldığında sosyal destek tanımlamalarında farklılıklar bulunmaktadır. Sosyal desteğin özünde, saygı duyulma, sevilme, bireyin çevresi tarafından güvenilme, diğer verilme, ilgi görme gibi ihtiyaçların olduğu varsayımı yatmaktadır. Farklı gereksinimlerin olması nedeniyle tanımlamalarda da farklılıklar ortaya çıkmaktadır (Başer, 2006). Barrera ve Ainly bireyin ihtiyaçlarına cevap veren kişi sayısıyla açıklarken, House ve Kahn (1985) akrabalar, aile üyeleri, komşular, arkadaşlar gibi insanlar için elzem olan diğer insanlar tarafından o birey için sağlanan fonksiyonlar olarak ele almaktadırlar.

Sosyal destek bireyin yaşamış olduğu strese karşı koruyucu bir özelliği olup, stresli durumların birey üzerindeki negatif etkilerini azaltan etkileşimlerdir (Cohen ve Wills 1985, akt: Kaynar, 2016). Eker ve Arkar (2001) sosyal desteği, stres yaşayan bireye eş, aile ve arkadaş gibi çevresindeki kişiler, gruplar tarafından sağlanan manevi ve maddi yardımlar olarak tanımlamaktadırlar. Bireye maddi veya bilişsel yardım sağlayan ve insan yaşamında önemli yeri olan sosyal destek kişiler arası ilişkileri ifade etmektedir. Sıkıntılı bir durum içinde olan kişiye arkadaşlarının, aile üyelerinin ve akrabaların yanında diğer toplumsal ilişkilerin de kaynak sağladığı bir etkileşim süreci yaşanmaktadır (Şahin, 1999, Ben-David ve Leichtentritt, 1999, akt: Çetinkaya ve Korkmaz).

Kahn; sosyal desteği üç boyutta ele almakta ve Kahn'a göre duygusal destek; sevmeye, güven verme, dinleme, hoşlanma ve sempatiyi kapsamaktadır. Bilgi desteği ise bireyin sorunlarını tartışarak, dinleyerek kişinin kendi kararlarını vermesine sağlanan destektir. Sorun yaşayan bireye zaman ayırma, bireyin işlerini yapmada yardımcı olma ve maddi olarak destek vermek ise yardım desteği olarak ele alınmıştır (Demir, 2008).

Cohen ve Wills (1985), sosyal desteği dört boyuttan ele almış ve şöyle açıklamışlardır:

1)Duygusal Destek: Kabul görme, anlayış, hoşlanma, sevgi, özen gösterilme, değer verme, korunma gibi gereksinimler olarak açıklamışlardır.

2) Araçsal Destek: Materyal kaynakları, araç gereç yardımı ve parasal yardım gibi somut yardımları kapsamaktadır.

3) Bilgi Desteği: Var olan sorunları tanımlama, sorunu yaşama ve başa çıkmaya yönelik destek biçimi olarak açıklamaktadırlar.

4) Yaygın Destek: Sosyal arkadaşlık, diğer insanlarla vakit geçirme ve rahatlama gibi destek biçimlerini kapsamaktadır (Cohen ve Wills, 1985, akt: Kaynar, 2016).

Birch (1998) de Cohen ve Wills gibi sosyal destek türlerini dörde ayırmış; duygusal desteği bir arkadaşına gereksinim duyduğunda onunla olmak veya birisini dinlemek, sempati ya da ilgi göstermek; araçsal desteği, kişiye ihtiyaç duyduğu kaynakları örneğin; para, fiziksel destek, kitap desteği; bilgisel desteği, kişinin bilgiye nasıl ulaşacağını göstermek veya yardımcı olmak, bilgi kaynağı olmak; değerlendirici desteği geri dönüt almak, öneriler sunmak, bireyin neyi nasıl yapacağını değerlendirmek şeklinde açıklamaktadır (Birch, 1998, akt: Kaynar, 2016).

Birçok yapıyı kapsayan sadece bir sosyal destek tanımı olmamaktadır. Sosyal destek tanımlamalarından görüldüğü üzere iki birey arasında gerçekleşmesi, alıcının yarar görmesi, bireyler arasında etkileşimin olması, farklı kaynaklardan sosyal desteğin alınabilmesi ortak özellikler olarak görülmektedir (Cırık, 2010). Sosyal desteğin bireyin başkalarıyla ilişkisi ve sosyal ilişkileriyle ilgili koruyucu etkileri içerisinde olan bir kategoride olup, kişinin zihinsel ve sosyal iyilik durumunu pozitif etkileyen, bireyin çevresinden ulaşabildiği bir yapıdır (Ryff ve Singer, 2000, akt: Kaynar, 2016).

2.7.2. Algılanan Sosyal Destek

Sosyal destek kavramına son zamanlarda psikoloji, sosyal bilimler ve psikiyatri bilimlerinde ilginin arttığı görülmektedir. Çünkü sosyal desteğin bireyin sağlığı (Tennant, 1999) ve başarısı (Yıldırım, 2004, Yıldırım ve Ergene, 2003) ile ilişkili olması; bireyin yaşadığı olumsuz yaşam olaylarına ve strese karşı sosyal desteğin tampon etkisi (Cohen ve Wills, 1985, Barrera, 1986) ve ruh sağlığı (Thoits, 1995) ile ilişkisinin olmasıdır.

Algılanan sosyal destek bilişsel bir algılama olup bireyin diğer bireyler veya gruplar tarafından destek sağlanacağına ve kuvvetli bağları olduğuna ilişkindir. Diğer bireylerden gelen desteğin yeterliliğinin ve varlığının bilişsel olarak değerlendirilmesi algılanan sosyal destektir.

İhtiyaç duyulan sosyal desteğin sağlanması durumunda, bireyin sağlık davranışları etkilenmektedir. Bireylerin iyileşme süreçlerinin hızlanmasında, yaşam kalitelerinin artmasında ve tıbbi tedaviye uyumlarında sosyal desteğin olumlu etkisi olmaktadır (Ayaz vd. 2008). Yapılan araştırmalara sosyal desteğin psikolojik ve diğer sağlık problemlerine karşı koruyucu bir faktör olduğunu göstermiştir (Williams ve Galliher, 2006).

Cohen ve Wills (1985) tarafından sosyal desteğin sağlık ile ilişkisini açıklayan iki model ile açıklamışlardır. Bunlar; “Temel Etki Modeli” ve “Tampon Etki Modeli”dir. Temel etki modelinde sosyal desteğin sağlık ile doğrudan bir ilişkisi olduğunu, tampon etki modelinde ise sosyal desteğin işlevinin stres sonucu oluşan olumsuz etkileri dengeleyerek ruh sağlığını korumak olduğu belirtilmiştir (Ardahan, 2006, s.68-75).

1)Temel Etki Modeli: Modele göre, sosyal destek kendini iyi hissetme ve fiziksel sağlıkla her zamanpozitif bir etkiye sahiptir. Sosyal desteğin olmamasının bireye olumsuz etkilerinin olacağı düşüncesini savunur. Bu nedenle sosyal desteğin olmaması birey üzerinde olumsuz etkilere sebep olacağı bir durum oluşturmaktadır (Cohen ve Will, 1985, akt: Kaynar, 2016).

2)Tampon Modeli: Bu modelde, sosyal desteğin işlevi, stres yaratan durumların etkilerini azaltmakveya dengeleyerek psikolojisini korumaktır. Stres yaratan durumlar olmadığı zaman, sosyal desteğin olmamasının kendini iyi hissetme ve sağlık üzerinde negatif bir etkisi yoktur. Fakat birey üzerinde aşırı stres yaratan durumların olması durumunda, sosyal destekle bireyin koşullara karşı başa çıkması ve uyum sağlamasıyla stresin olumsuz etkilerine karşı tampon bir işlevi olmaktadır (Cohen ve Wills, 1985, akt: Kaynar, 2016).

Sosyal desteğin temel etkisi, ruhsal ve bedensel sağlığa olan katkıları olarak adlandırılmaktadır (Yardımcı, 2007). Güç bir durum içerisinde olan bireye ailesi, arkadaşları, komşusu veya herhangi bir kurumdan sağlanan psikolojik ve fiziksel bir

yardım olarak sosyal destek tanımlanmaktadır. Sosyal destek, bireyin benlik sevgisi, sevgi, bağlılık ve bir yere aidiyeti gibi temel sosyal ihtiyaçlarını karşılamakta, psikolojik ve sosyal sağlığını pozitif etkilemektedir (Aksüllü ve Doğan, 2004, s. 76-84.).

Sosyal destek, bireyin yaşamış olduğu stresin psikolojik ve fiziksel etkilerini önlemede büyük rolü vardır. Sosyal destekle, stres verici faktörler ortadan kalmasa bile, bireyin kaygı düzeyinin düşmesinde, öz kontrollerini sağlamada ve stresle mücadelede yeni yollar bulmada daha motivasyonlu olmalarına katkı sağlamaktadır (Baltaş, 2000). Yapılan araştırmalarda herhangi bir yerden veya kişiden sosyal destek alan bireyin, stresle başa çıkmada ve kendisini iyi hissetmede sosyal destek almayan veya alamayanlara göre daha başarılı oldukları görülmüştür (Cohen, Gottlieb ve Underwood, 2001, akt: Kaynar, 2016). Stresle mücadele, bireyin sosyal destek kaynakları ve stresle baş etme gücü ile yakından ilgili olup sosyal destek yaşamadaki güçlüklerle mücadelede bireyin en önemli yardımcısıdır. Yapılan çalışmalarda, birçok problemin kaynağında sosyal destek yoksunluğunun bulunmaması görülmektedir. Bu da sosyal desteğin hayatın getirmiş olduğu zorlu koşullarda sosyal desteğin önemli bir kaynak olduğunu göstermektedir (Budak, 1999).

2.7.3. Sosyal Destek İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Sosyal Destek konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde çoğunlukla sosyal çevreden ve eşlerin birbirlerinden algıladıkları destek ile ilgili yapıldığı görülmüştür. Bireylerin boşanma sonrasına uyumunda sosyal desteğin etkili olduğu görülmüştür. Yılmaz (2002) tarafından yapılan çalışmada, 135 boşanmış bireyin psikolojik sıkıntı ve duygusal/sosyal uyum düzeyleri ile ilişkisine baktığı araştırmada, algılanan sosyal desteği yüksek bireylerin, boşanma sonrası uyumlarının daha yüksek, stres düzeylerinin ise daha düşük olduğu görülmüştür.

1980'li yıllarda sonra farklı yaş grubundaki eşler arasında, travma durumunda sosyal desteğin bireyleri ne yönde etkilediği yönünde araştırmalar yapmışlardır. Brown ve diğerleri (1986) yaptıkları araştırmayla, eşinden destek alan diğer eşin depresyona girme riskinin azaldığı ve eşin özsaygısının arttığı görülmüştür. Ayrıca eğitim, yaş ve cinsiyet

gibi değişkenlerle, eşten alınan destek arasındaki bağın önemli olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur (Prezza ve Pacilli, 2002, akt: Kaynar, 2016).

Cinsiyet, yaş, eğitim, kültür ve sosyo-ekonomik durum gibi sosyo-demografik özelliklere göre sosyal destek algısının değişiklik gösterebilmektedir. Kadınların, erkeklere göre tüm destek çeşitlerini erkelere kıyasla daha fazla aldıkları ve yine erkelere göre daha fazla sosyal destek sağladıkları ortaya çıkmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine göre ülkemizde işsizlik oranları %13-14 oranlarında olup, gittikçe işsizlik oranının artış gösterdiği görülmektedir. İşsizlik doğal olarak refah durumunu etkilemekte ve yoksulluk da artmaktadır. Ayrıca boşanma istatistiklerinde de boşanma oranının arttığı, yapılan araştırmalarda gözlenmektedir. Ekonomik olarak sıkıntılı süreçlerde boşanma ve iflas oranlarında yükselmenin olduğu ayrıca intihar olaylarının da yükseldiği gözlemlenmektedir. Boşanma, iflas, işsizlik ve işsizliğin getirdiği yoksulluk belli başlı stres kaynakları olup aile yaşantısının her döneminde önemli bir yeri olan sosyal desteğin özellikle bu sıkıntılı süreçlerde birbirlerini destekleyici davranmaları, stresle mücadele edebilmeleri çok önemlidir (TÜİK, 2011, http://www.tuik.gov.tr/Pre.do?alt_id=1007).

Birbirine karşı destekleyici olan eşlerin, hem kendi beden ve ruh sağlıkları hem de aile içi çatışma, işsizlik, yoksulluk gibi sıkıntılı durumlarla baş etmeleri, sağlıklı bir aile ortamının gereği olup; çocuklarını destekleme ve sağlıklı gelişimlerine destek olmaları noktasında faydalı olacaktır (Yıldırım, 2004). Bundan ötürü bazı ailesel, kişisel ve ekonomik değişkenlere göre farklı değişkenlerle birbirlerinden algıladıkları desteğin araştırılması önemlidir.

Sosyal desteğin, aile yeleri içinden sağlanması, psiko-sosyal sorunların çözülmesinde ve stres faktörünün azaltılmasında, ruh sağlıklarının korunmasında ve evlilik birliğinin devamı noktasında önemli bir rolü vardır. Birbirlerine destek olan çiftlerin, sosyal desteğin tampon etkisiyle, sıkıntı ve stres yaşadıkları durumlara karşı baş etme kapasiteleri artmaktadır. Ayrıca birbirlerine sosyal destekleri olan çiftlerin, çocuklarının algıladıkları sosyal destek algı düzeylerinin arttığı yapılan araştırmalarda gözlenmiştir (Beardslee vd. 1996, Gökçe, 2007, Sim, 2000, akt: Kaynar, 2016).

Yapılan araştırmalarda gelir durumunun, eşlerin birbirlerinden algıladıkları destek üzerinde etkili olduğu, gelir düzeyi arttıkça algılanan desteğinde arttığı görülmüştür. Kuşkusuz ekonomik sıkıntılar aile yeleri arasındaki ilişkilerin bozulması ve aile yaşamının kalitesini olumsuz etkilemektedir ve bu durum düşük ve orta gelir düzeyindeki ailelerin yüksek gelir grubundaki ailelere göre destek algılarının azalmasına sebep olabilir.

Sosyal desteğin sağlık ve boşanma arasındaki ilişkilerine bakılan çalışmada, sosyal desteğin ruh ve beden sağlığını olumlu etkilediği kanıtlanmış, iyi aile içi ilişkilerin olduğu, evlilik doyumu yüksek ailelerde ki bireylerin sağlık durumlarının daha iyi olduğu görülmüştür. Boşanmanın birey üzerinde ki etkisinin azalması noktasında sosyal destek önemli olmaktadır. alışamadan elde edilen bilgilere göre boşanma süreciyle birlikte oluşan stres ve psikolojik kırılmaların etkilerinin azaltılması noktasında bireylerin sosyal ve duygusal desteğe ihtiyaç duydıkları görülmektedir (Kim, 2006, akt: Kaynar, 2016).

3. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin elde edildiği evren ve örneklem, veri toplama araçları, veri toplama süreci, verilerin işlenmesi ve çözümlenmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma boşanma sürecinde olan bireylerin farklı değişkenlerle, algılanan sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla, nicel bir araştırma olup genel tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Nicel araştırma, dünya hakkında bilgi elde edinmek amacıyla, sayısal verilerin sistematik, formel ve objektif bir şekilde ele alınmasıdır (Burns ve Grove, 1993, akt: Başol, 2008). Nicel araştırmalarda tümevarım metodu kullanılır. Nicel araştırmalarda amaç durum veya olay araştırmada kullanılan ölçme aracındaki maddeler tarafından sınırlı bir çerçevede betimlenir, farkların veya ilişkinin ortaya çıkarılması ya da ileriye dönük tahminlerde bulunulmasına kadar uzanır. Ayrıca nicel araştırmalarla, örneklemde elde edilen veriler üzerinde araştırma hipotezlerini test etmek ve genellemelere ulaşmak mümkündür (Başol, 2008).

Tarama modelinde, amaçlar soru cümleleriyle ortaya konmaya çalışılır. Bunlar; 'Nedir?', 'Ne?', 'Ne ile İlgilidir ?' gibi sorulardır. Bu sorulara cevap verirken 'Neden?'

sorusu, gerçek cevapların ortaya konmasında çok güçlü değildir (Büyüköztürk, 2016, s.178). Genel tarama modelinde, birçok elemandan oluşan evren ile ilgili genel bir kanaate ulaşmak için, evrenin tamamı veya ondan evrenden alınacak bir grup, örnek veya örneklem üzerinden yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2005)

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini boşanma sürecinde olan İstanbul Anadolu Adliyesi Aile Mahkemelerinde boşanma davası olan bireyler oluşturmaktadır. Araştırma yapmak için İstanbul Anadolu Adliyesinde bulunan 23 adet aile mahkemesinden yedi aile mahkemesinin onayıyla çalışma yürütülmüştür. Aile mahkemelerinin, senelik yetmiş adet boşanma dosyasını aile mahkemesi uzmanlarına yönlendirdiği bilgisi elde edilmiş olup, araştırma evreni boşanma sürecinde olan 500 çiftten oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini boşanma sürecinde olan, İstanbul Anadolu Adliyesi Aile Mahkemelerinde 02.02.2019-01.04.2019 tarihleri arasında boşanma davaları süren 200 bireyden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada katılımcılara kişisel bilgi formu, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği uygulanmıştır.

3.4. Kişisel Bilgi Formu

Soru kâğıdı, görüşmecilerin rahat bir şekilde cevaplandırabilecekleri şekilde hazırlanmış olup yedi adet soru bulunmaktadır. Bu sorularla katılan kişilerin cinsiyetleri, yaşı, eğitim durumu, çocuk durumu, çocuk sayısı, evde kendilerinden başka yaşayanın olup olmaması, mesleği, eşinin mesleği, sosyo-ekonomik düzeyi, fiziksel veya psikolojik sağlık sorununun olup olmaması, evlilik biçimi, evlilik süresi, evlilik sürecinde eşten şiddet görüp görmeme durumu, görülen şiddet türü, şiddete maruz kalma sıklığı, aileden destek görüp görmeme, boşanma nedenleri, boşanma davasını kimin açtığı, evlilikteki

problemleri çözmek için yardım alıp almama durumu ve kimden yardım aldıkları ile ilgili sorular yönlendirilmiş olup sorulara verilen cevaplar incelenmiştir.

3.5. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Zimet ve arkadaşları tarafından geliştirilen ÇBASDÖ, farklı kaynaklardan derlenen sosyal desteğin yeterliliğinin öznel değerlendirmesi amacıyla kullanımı kolay, kısa bir ölçektir. Türkçeye Eker ve Arkar (2001) tarafından uyarlanmış, 12 sorudan oluşan bir ölçek olup desteğin kaynağına ilişkin 4 maddeden oluşan 3 alt ölçekten oluşmaktadır. Bunlar; aile (1, 2, 7 ve 10.maddeler), arkadaş (3, 4, 8 ve 12. maddeler) ve özel bir insan (5, 6, 9 ve 11. maddeler) alt ölçekleridir. Bu çalışmada, her alt ölçekteki dört maddenin puanlarının toplanması ile alt ölçek puanı elde edilmekte ve bütün alt ölçek puanlarının toplanması ile ölçeğin toplam puanı elde edilmektedir. Elde edilen puanın yüksek olması algılanan sosyal desteğin yüksek olduğunu göstermektedir. Alt ölçeklerden alınabilecek en düşük puan 4, en yüksek puan ise 28'dir. Alt ölçeklerden alınan puanların toplanması ile elde edilen toplam ölçek puanından alınabilecek en düşük puan 12, en yüksek puan ise 84'tür. Ölçekten elde edilen puanın yüksek olması algılanan sosyal desteğin yüksek olduğunu ifade etmektedir (Eker ve Arkar, 2001).

3.6. Veri Toplama Süreci

02/02/2019 ile 01/04/2019 tarihleri arasında katılımcılara araştırmada kullanılan kişisel bilgi formu ve ölçek, süre sınırı gözetmeksizin uygulanmıştır. Uygulama için İstanbul Anadolu Adliyesi Aile Mahkemeleri'nden izinler alınmıştır (Ek 5). Gerekli izinler alındıktan sonra çalışmaya izin veren mahkemelerin sosyal hizmet uzmanlarına, psikologlarına ve pedagoğlarına kişisel bilgi formu ve ölçekler verilerek çalışma katılımcılara uygulanmış ayrıca bu mahkemelerin duruşma günlerinde, mahkeme salonun önünde çalışmaya katılmak isteyenlere çalışma uygulanmıştır.

Elde edilen verilerin istatistik analizleri, SPSS version 22 (Statistical Package for the Social Science) for Windows 2008 programı kullanılarak yapılmıştır.

1-Normalite Testi Sonuçları: Araştırma kullanılan ölçeğin genel ve alt boyut puanlarından elde edilen verilerin normal dağılım özelliği sergileyip sergilemediğini test etmek için yapılan normalite testi (One-Sample Kolomogorov-Smirnov Testi) sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3: Araştırmada Kullanılan Ölçek Alt Boyutlarına Ait Normallik Testi Sonuçları

Ölçekler	N	z Değeri	P Değeri
<i>Genel Toplam Puan</i>	200	,127	,000
<i>Boyut 1: Aile Alt Boyutu</i>	200	,156	,000
<i>Boyut 2: Arkadaş Alt Boyutu</i>	200	,147	,000
<i>Boyut 3: Özel İnsan Alt Boyutu</i>	200	,102	,000

Tablo 3’de görüldüğü gibi araştırmada kullanılan ölçeğin genel ve alt boyutlarından elde edilen verilerin genel dağılımına bakıldığında kullanılan ölçeklerin % 100’ü normal dağılım özelliği sergilemediği görülmüştür.

Bu sonuca göre verilerin analizinde non-parametrik teknikler kullanılmıştır. Yani ikili grupların karşılaştırılmasında bağımsız grup t-testinin non parametrik karşılığı olan “Mann Whitney U Testi” tekniği, üç ve üçten fazla grupların karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizinin non parametrik karşılığı olan “Kruskal-Wallis H Testi” tekniği kullanılmıştır. “Kruskal Wallis H Testi” sonuçları anlamlı çıktığında ise hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar vardır sorusunun test etmek içinde “Mann Whitney U Testi” tekniği kullanılmıştır. Ayrıca iki sürekli değişkenin karşılaştırılmasında ise “Pearson Çarpım Korelasyon Katsayısı” tekniğinin non-parametrik karşılığı olan “SpearmanRho Korelasyon Katsayısı” tekniği kullanılmıştır.

2-Betimsel İstatistik Sonuçları: Araştırma kullanılan ölçeğin genel puan ve alt boyut puanlarından elde edilen verilere ait betimsel istatistik sonuçları aşağıdaki tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 4: Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Genel Puan ve Alt Boyutlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

Ölçekler	Aritmetik Ortalama	Medyan	Standart Sapma	Min. Değer	Max. Değer	Toplam Puan
----------	--------------------	--------	----------------	------------	------------	-------------

Genel Toplam Puan	61,40	63,00	17,65	12,00	84,00	12281,0
Boyut 1: Aile Alt Boyutu	20,05	22,00	6,53	4,00	28,00	4010,0
Boyut 2: Arkadaş Alt Boyutu	19,75	22,00	6,71	4,00	28,00	3950,0
Boyut 3: Özel İnsan Alt Boyutu	21,60	22,00	6,09	4,00	28,00	4321,0

3-Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Genel ve Alt Boyutlarına Ait İç Tutarlılık Sonuçları: İç tutarlılık sonuçlarını hesaplamak için cronbach'salpa katsayısı tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 5: Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Genel ve Alt Boyutlarına Ait İç Tutarlılık (Cronbach's Alpha) Katsayıları Sonuçları

Ölçekler	N	Soru Sayısı	Cronbach's Alpha Değeri
Genel Toplam Puan	200	12	,893
Boyut 1: Aile Alt Boyutu	200	4	,737
Boyut 2: Arkadaş Alt Boyutu	200	4	,729
Boyut 3: Özel İnsan Alt Boyutu	200	4	,719

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın sonuçlarına yer verilmiştir. Araştırmanın örneklem grubunun genel yapısı ve bulguların özellikleri, “Kişisel Bilgi Formu”ndan elde edilen bilgiler sunulmuştur.

4.1.Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Sosyo-Demografik Özellikleri İle İlgili Dağılım Sonuçları

Aşağıdaki tabloda araştırmaya katılan boşanma sürecindeki bireylerin cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve sosyo-ekonomik düzeylerine yönelik bulgular yer almaktadır.

Tablo 6:Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Sosyo-Demografik Özellikleri İle İlgili Dağılım Sonuçları (n:200)

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	129	64,5
Erkek	71	35,5
Yaş		
20-30 Yaş Arası	34	17,0
31-40 Yaş Arası	100	50,0
41 Yaş ve Üstü	66	33,0
Eğitim Durumu		
Okur Yazar	10	5,0
İlköğretim Mezunu	71	35,5
Lise Mezunu	53	26,5
Üniversite Mezunu	61	30,5
Yüksek Lisans Doktora Mezunu	5	2,5
Meslek		
Ev Hanımı	42	21,0
Emekli	3	1,5
İşçi	38	19,0
Serbest Meslek	49	24,5
Memur	68	34,0
Sosyo-ekonomik Düzey		
1000 TL ve Altı	18	9,0
1001-2000 TL Arası	46	23,0
2001-3000 TL Arası	60	30,0
3001 TL ve Üzeri	76	38,0

Tablo 6’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin % 64,5’i kadın, % 35,5’i ise erkektir.

Boşanma sürecinde olan bireylerin % 17,0’si 20-30 yaş arasında, % 50,0’si 31-40 yaş arasında, % 33,3’ü ise 41 yaş ve üstü grupta yer almaktadır.

TÜİK 2018 verilerine göre Türkiye’de okuma yazma bilmeyenlerin oranı %3, ilkokul-ortaokul mezunu %37,08, lise mezunu % 13.30, önlisans-lisans mezunu 33,56, yüksek lisans ve doktora mezun oranı %1,6, bilinmeyen %0.80 ve %10,58’i ise okuma yazma bilen fakat okul bitirmeyenlerin oranı olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmada boşanma sürecinde olan bireylerin %5,0’i okuryazar, % 35,5’i ilköğretim mezunu, % 26,5’i lise mezunu, % 30,5’i üniversite, % 2,5’i ise yüksek lisans veya doktora mezunudur.

Boşanma sürecinde olan bireylerin % 29,0’u çalışmazken, % 2,0’si emekli, % 69,0’u ise herhangi bir işte çalışmaktadır. Boşanma sürecinde olan bireylerin % 21,0’i ev hanımı, % 1,5’i emekli, % 19,0’u işçi, % 24,5’i serbest meslek, % 34,0’ü ise memur olarak mesleklerini yapmaktadır. Boşanma sürecinde olan bireylerin eşlerinin % 17,0’si çalışmazken, % 26,5’i işçi, % 35,0’i serbest meslek, % 9,5’i memur, % 1,5’i yevmiyeli, % 10,5’i ise diğer mesleklerini yapmaktadır.

Boşanma sürecinde olan bireylerin % 9,0’unun sosyo-ekonomik düzeyi 1000 TL ve altındayken, % 23,0’unun 1001-2000 TL arasında, % 30,0’unun 2001-3000 TL arasında, % 38,0’inin ise 3001 TL ve üzerindedir.

4.2. Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Evlilik Süreci İle İlgili Özelliklerine Ait Dağılım Sonuçları

Tablo 7:Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Boşanma Süreci İle İlgili Özelliklerine Ait Dağılım Sonuçları(n:200)

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evlilik Sürecinde Eşinden Şiddet Görüp Görmeme Durumu		
<i>Evet</i>	133	66,5
<i>Hayır</i>	67	33,5
Evlilik Problemlerini Çözmek İçin Daha Önceden Yardım Alma Durumu		
<i>Evet</i>	62	31,0
<i>Hayır</i>	138	69,0

Tablo 7’de görüldüğü gibi boşanma sürecinde olan bireylerin % 66,5’i evlilik sürecinde şiddet görürken, % 33,5’i ise herhangi bir şiddet görmemiştir.

Boşanma sürecinde olan bireylerin % 31,0’i evlilik problemini çözmek için daha önceden yardım almışken, % 69,0’u ise herhangi bir yardım almamıştır.

4.3.Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları İle İlgili Düzeylerine İlişkin Frekans ve Yüzde Sonuçları

Araştırmanın bir başka amacı da “boşanma sürecinde olan bireyleri sosyal destek ölçeği genel ve aile, arkadaş ve özel insan alt boyut düzeyleri nasıl bir dağılım sergilemektedir?” Bu amacı test etmek için araştırmadan elde edilen puanların aritmetik ortalaması ve standart sapmaları alınarak bir normal dağılım eğrisi oluşturulmuştur. Bu dağılıma göre veriler “düşük, orta ve yüksek” olarak üç ayrı gruba ayrılmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Sosyal Destek Ölçeği Genel ve Alt Boyutları Düzeylerine Ait Frekans Ve Yüzde Sonuçları (n:200)

Değişkenler	Düşük		Orta		Yüksek	
	f	%	f	%	f	%
Genel Toplam Puan	35	17,5	128	64,0	37	18,5
Boyut 1: Aile Alt Boyutu	29	14,5	134	67,0	37	18,5
Boyut 2: Arkadaş Alt Boyutu	41	20,5	120	60,0	39	19,5
Boyut 3: Özel İnsan Alt Boyutu	25	12,5	127	63,5	48	24,0

Tablo 8’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin % 17,5’i düşük düzeyde genel sosyal desteği algılamakta, % 64,0’ü orta düzeyde, % 18,5’i ise olumlu ve yüksek düzeyde genel sosyal desteği algılamaktadırlar.

Tablo 8’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin % 15,5’i düşük düzeyde aile sosyal desteğini algılamakta, % 67,0’si orta düzeyde, % 18,5’i ise olumlu ve yüksek düzeyde aile sosyal desteğini algılamaktadırlar.

Tablo 8’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin % 20,5’i düşük düzeyde arkadaş sosyal desteğini algılamakta, % 60,0’i orta düzeyde, % 19,5’i ise olumlu ve yüksek düzeyde arkadaş sosyal desteğini algılamaktadırlar.

Yine Tablo 8’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin % 12,5’i düşük düzeyde özel insan sosyal desteğini algılamakta, % 63,5’i orta düzeyde, % 24,0’ü ise olumlu ve yüksek düzeyde özel insan sosyal desteğini algılamaktadırlar.

4.4. Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Çeşitli Değişkenler İle Sosyal Destek Ölçeği Genel Ve Alt Boyut Puanlarına Ait Karşılaştırma Sonuçları

4.4.1. Yaş Durumu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 9: Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Yaş Durumlarına Göre Sosyal Destek Ölçeği Genel Ve Alt Boyut Puanlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (n:200)

Sosyal Destek Ölçeği Genel ve Alt Boyutları	Özellikler	N	Sıra Ort.	İstatistiksel Analiz
	Yaş Durumu			X ² = ,078 Sd= 2 p değeri= ,962 P>.05
Genel Toplam Puan	a 20-30 Yaş Arası	34	100,71	
	b 31-40 Yaş Arası	100	101,48	
	c 41 Yaş Ve Üstü	66	98,92	
Fark Sonuçları: ---				
Boyut 1: Aile Alt Boyutu	Yaş Durumu			X ² : ,056 Sd: 2 p değeri: ,972 P>.05

	a	20-30 Yaş Arası	34	99,51	
	b	31-40 Yaş Arası	100	101,46	
	c	41 Yaş Ve Üstü	66	99,55	
Fark Sonuçları: ---					
Boyut 2: Arkadaş Alt Boyutu	Yaş Durumu				X ² : ,043 Sd: 2 p değeri: ,979 P>.05
	a	20-30 Yaş Arası	34	98,85	
	b	31-40 Yaş Arası	100	100,48	
	c	41 Yaş Ve Üstü	66	101,39	
Fark Sonuçları: ---					
Boyut 3: Özel İnsan Alt Boyutu	Yaş Durumu				X ² : ,665 Sd: 2 p değeri: ,717 P>.05
	a	20-30 Yaş Arası	34	103,97	
	b	31-40 Yaş Arası	100	102,38	
	c	41 Yaş Ve Üstü	66	95,86	
Fark Sonuçları: ---					

Not: Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır.

Tablo 9’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği genel toplam ve alt boyut puanlarının boşanma sürecinde olan bireylerin yaş durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda; boşanma sürecinde olan bireylerin yaş durumu gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır.

4.4.2.Eğitim Durumu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 10:Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Eğitim Durumlarına Göre Sosyal Destek Ölçeği Genel Ve Alt Boyut Puanlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Sonuçları(n:200)

Sosyal Destek Ölçeği Genel ve Alt Boyutları	Özellikler	N	Sıra Ort.	İstatistiksel Analiz	
Genel Toplam Puan	Eğitim Durumu			X ² = 15,37 Sd= 4 p değeri= ,004 P<.05	
	a	Okur Yazar	10		107,90
	b	İlköğretim Mezunu	71		93,25
	c	Lise Mezunu	53		82,93
	d	Üniversite Mezunu	61		119,59
	e	Yüksek Lisans Doktora	5		141,90
Fark Sonuçları: b<d – c<d					
	Eğitim Durumu			X ² : 13,15 Sd:4	
	a	Okur Yazar	10		92,55

Boyut 1: Aile Alt Boyutu	b	İlköğretim Mezunu	71	92,12	p değeri: ,011 P<.05
	c	Lise Mezunu	53	87,70	
	d	Üniversite Mezunu	61	119,53	
	e	Yüksek Lisans Doktora	5	138,90	
	Fark Sonuçları: b<d – c<d				
Boyut 2: Arkadaş Alt Boyutu	Eğitim Durumu				X²: 17,84 Sd:4 p değeri: ,001 P<.05
	a	Okur Yazar	10	111,15	
	b	İlköğretim Mezunu	71	93,06	
	c	Lise Mezunu	53	81,02	
	d	Üniversite Mezunu	61	120,93	
	e	Yüksek Lisans Doktora	5	142,10	
Fark Sonuçları: b<d – c<d					
Boyut 3: Özel İnsan Alt Boyutu	Eğitim Durumu				X²: 13,72 Sd: 4 p değeri: ,008 P<.05
	a	Okur Yazar	10	131,40	
	b	İlköğretim Mezunu	71	96,84	
	c	Lise Mezunu	53	81,06	
	d	Üniversite Mezunu	61	115,13	
	e	Yüksek Lisans Doktora	5	118,30	
Fark Sonuçları: c<d					

Not: Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır.

a-)Tablo 10’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği genel toplam puanlarının boşanma sürecinde olan bireylerin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda boşanma sürecinde olan bireylerin eğitim durumu gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=15,37$; $sd=4$; 004). Daha sonra farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Mann Whitney U testi tekniği kullanılmıştır.

Yapılan analizlerin sonucunda farklılık; boşanma sürecinde olan ilköğretim mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireyler arasındadır ($U:1596,0$ – $p: ,009$ - $.05$). Bu sonuca göre boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireylerin sosyal destek ölçeği genel toplam puanları, boşanma sürecinde olan ilköğretim mezunu bireylere göre daha yüksektir.

Yine yapılan analizlerin sonucunda farklılık; boşanma sürecinde olan lise mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireyler arasındadır ($U:1018,5$; $p: ,001$ - $.05$). Bu sonuca göre boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireylerin sosyal destek ölçeği genel toplam puanları, boşanma sürecinde olan lise mezunu bireylere göre daha yüksektir.

Araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği genel toplam puanlarının; Boşanma sürecinde olan ilköğretim mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireyler arasında ayrıca boşanma sürecinde olan lise mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunları arasında anlamlı bir farklılık olduğu üniversite mezunu bireylerin sosyal destek genel toplam ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

b-) Tablo 10’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği aile alt boyutu puanlarının boşanma sürecinde olan bireylerin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda boşanma sürecinde olan bireylerin eğitim durumu gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=13,15$; $sd=4$; 011). Daha sonra farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Mann Whitney U testi tekniği kullanılmıştır.

Yapılan analizlerin sonucunda farklılık; boşanma sürecinde olan ilköğretim mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireyler arasındadır ($U:1565,0$ – $p: ,006$ - $.05$). Bu sonuca göre boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireylerin sosyal destek ölçeği aile alt boyut puanları, boşanma sürecinde olan ilköğretim mezunu bireylere göre daha yüksektir.

Yine yapılan analizlerin sonucunda farklılık; boşanma sürecinde olan lise mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireyler arasındadır ($U:1081,5$; $p: ,002$ - $.05$). Bu sonuca göre boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireylerin sosyal destek ölçeği aile alt boyut puanları, boşanma sürecinde olan lise mezunu bireylere göre daha yüksektir.

Araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği aile alt boyutu puanlarının; Boşanma sürecinde olan ilköğretim mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireyler arasında ayrıca boşanma sürecinde olan lise mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunları arasında anlamlı bir farklılık olduğu üniversite mezunu bireylerin sosyal destek aile alt boyutu ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

c-)Tablo 10’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği arkadaş alt boyutu puanlarının boşanma sürecinde olan bireylerin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda boşanma sürecinde olan bireylerin eğitim durumu gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=17,84$; $sd=4$; 001). Daha sonra farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Mann Whitney U testi tekniği kullanılmıştır.

Yapılan analizlerin sonucunda farklılık; boşanma sürecinde olan ilköğretim mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireyler arasındadır ($U:1576,0$ – $p: ,007$ - $.05$). Bu sonuca göre boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireylerin sosyal destek ölçeği arkadaş alt boyut puanları, boşanma sürecinde olan ilköğretim mezunu bireylere göre daha yüksektir.

Yine yapılan analizlerin sonucunda farklılık; boşanma sürecinde olan lise mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireyler arasındadır ($U:960,0$; $p: ,000$ - $.05$). Bu sonuca göre boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireylerin sosyal destek ölçeği arkadaş alt boyut puanları, boşanma sürecinde olan lise mezunu bireylere göre daha yüksektir.

Araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği arkadaş alt boyutu puanlarının; Boşanma sürecinde olan ilköğretim mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireyler arasında ayrıca boşanma sürecinde olan lise mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunları arasında anlamlı bir farklılık olduğu üniversite mezunu bireylerin sosyal destek arkadaş alt boyutu ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

d-)Tablo 10’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği özel insan alt boyutu puanlarının boşanma sürecinde olan bireylerin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda boşanma sürecinde olan bireylerin eğitim durumu gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı

bulunmuştur ($x^2=13,72$; $sd=4$; 008). Daha sonra farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Mann Whitney U testi tekniği kullanılmıştır.

Yapılan analizlerin sonucunda farklılık; boşanma sürecinde olan lise mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireyler arasındadır (U:1027,0; p: ,001 - .05). Bu sonuca göre boşanma sürecinde olan üniversite mezunu bireylerin sosyal destek ölçeği özel insan alt boyut puanları, boşanma sürecinde olan lise mezunu bireylere göre daha yüksektir.

Araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği özel insan alt boyutu puanlarının; Boşanma sürecinde olan lise mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunları arasında anlamlı bir farklılık olduğu üniversite mezunu bireylerin sosyal destek özel insan boyutu ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.4.3. Meslek Durumu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 11: Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Meslek Durumlarına Göre Sosyal Destek Ölçeği Genel Ve Alt Boyut Puanlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (n:200)

Sosyal Destek Ölçeği Genel ve Alt Boyutları	Özellikler		N	Sıra Ort.	İstatistiksel Analiz $X^2= 3,45$ $Sd= 4$ p değeri= ,484 $P>.05$
	Meslek Durumu				
Genel Toplam Puan	a	Ev Hanımı	42	91,06	
	b	Emekli	3	87,83	
	c	İşçi	38	98,16	
	d	Serbest Meslek	49	97,44	
	e	Memur	68	110,40	
	Fark Sonuçları: ---				
Boyut 1: Aile Alt Boyutu	Meslek Durumu				$X^2: 7,21$ $Sd:4$ p değeri:,125 $P>.05$
	a	Ev Hanımı	42	92,25	
	b	Emekli	3	89,00	
	c	İşçi	38	91,50	
	d	Serbest Meslek	49	94,16	
	e	Memur	68	115,70	
	Fark Sonuçları: ---				
Meslek Durumu					$X^2: 2,58$

Boyut 2: Arkadaş Alt Boyutu					Sd:4 p değeri: ,630 P>.05
	a	Ev Hanımı	42	89,45	
	b	Emekli	3	96,00	
	c	İşçi	38	98,11	
	d	Serbest Meslek	49	103,17	
	e	Memur	68	106,93	
Fark Sonuçları: ---					
Boyut 3: Özel İnsan Alt Boyutu					X²: 1,44 Sd: 4 p değeri: ,836 P>.05
	Meslek Durumu				
	a	Ev Hanımı	42	94,65	
	b	Emekli	3	99,33	
	c	İşçi	38	104,49	
	d	Serbest Meslek	49	95,74	
e	Memur	68	105,36		
Fark Sonuçları: ---					

Not: Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır.

Tablo 11’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği genel toplam ve alt boyut puanlarının boşanma sürecinde olan bireylerin meslek durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda; boşanma sürecinde olan bireylerin meslek durumu gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır.

4.4.4. Sosyo-ekonomik Durumu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 12: Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Sosyo-ekonomik Durumlarına Göre Sosyal Destek Ölçeği Genel Ve Alt Boyut Puanlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (n:200)

Sosyal Destek Ölçeği Genel ve Alt Boyutları	Özellikler	N	Sıra Ort.	İstatistiksel Analiz
Genel Toplam Puan	Sosyo-ekonomik Durum			
	a	1000 TL ve altı	18	70,44
	b	1001-2000 TL arası	46	97,48
	c	2001-3000 TL arası	60	104,23
	d	3001 TL ve üzeri	76	106,50
Fark Sonuçları: a>b				
Sosyo-ekonomik Durum				X²: 1,65

Boyut 1: Aile Alt Boyutu	a	1000 TL ve altı	18	87,56	Sd:3 p değeri: ,647 P>.05
	b	1001-2000 TL arası	46	97,27	
	c	2001-3000 TL arası	60	100,34	
	d	3001 TL ve üzeri	76	105,64	
	Fark Sonuçları: ---				
Boyut 2: Arkadaş Alt Boyutu	Sosyo-ekonomik Durum				X²: 8,82 Sd:3 p değeri: ,032 P<.05
	a	1000 TL ve altı	18	63,31	
	b	1001-2000 TL arası	46	100,60	
	c	2001-3000 TL arası	60	102,10	
	d	3001 TL ve üzeri	76	107,99	
Fark Sonuçları: a<c – a<d					
Boyut 3: Özel İnsan Alt Boyutu	Sosyo-ekonomik Durum				X²: 7,23 Sd: 3 p değeri: ,065 P>.05
	a	1000 TL ve altı	18	70,31	
	b	1001-2000 TL arası	46	95,66	
	c	2001-3000 TL arası	60	110,46	
	d	3001 TL ve üzeri	76	102,72	
Fark Sonuçları: ---					

Not: Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır.

a-)Tablo 12’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği arkadaş alt boyut puanlarının boşanma sürecinde olan bireylerin sosyo-ekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda boşanma sürecinde olan bireylerin sosyo-ekonomik durumu gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=8,82$; $sd=3$; 032). Daha sonra farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Mann Whitney U testi tekniği kullanılmıştır.

Yapılan analizlerin sonucunda farklılık; boşanma sürecinde olan ve sosyo-ekonomik durumu 1000 TL ve altındaki bireyler ile boşanma sürecinde olan ve sosyo-ekonomik durumu 2001-3000 TL arasındaki bireyler arasındadır ($U:297,5$ – $p: ,004$ - $.05$). Bu sonuca göre boşanma sürecinde olan ve sosyo-ekonomik durumu 2001-3000 TL arasındaki bireylerin sosyal destek ölçeği arkadaş alt boyut puanları, boşanma sürecinde olan ve sosyo-ekonomik durumu 1000 TL ve altındaki bireylere göre daha yüksektir.

Yapılan analizlerin sonucunda farklılık; boşanma sürecinde olan ve sosyo-ekonomik durumu 1000 TL ve altındaki bireyler ile boşanma sürecinde olan ve sosyo-ekonomik durumu 3001 TL ve üzerindeki bireyler arasındadır ($U:386,5$ – $p: ,004$ - $.05$). Bu sonuca göre boşanma sürecinde olan ve sosyo-ekonomik durumu 3001 TL ve üzerindeki bireylerin sosyal destek ölçeği arkadaş alt boyut puanları, boşanma sürecinde olan ve sosyo-ekonomik durumu 1000 TL ve altındaki bireylere göre daha yüksektir.

Araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği arkadaş alt boyutu puanlarının; Boşanma sürecinde olan sosyo-ekonomik durumu 1000 TL ve altındaki bireyler ile boşanma sürecinde olan ve sosyo-ekonomik durumu 2001-3000 TL arasındaki bireyler arasında anlamlı bir fark olduğu ayrıca boşanma sürecinde olan ve sosyo-ekonomik durumu 1000 TL ve altındaki bireyler ile boşanma sürecinde olan ve sosyo-ekonomik durumu 3001 TL ve üzerindeki bireyler arasında da anlamlı bir farklılık olduğu, sosyo-ekonomik durumu 3001 TL ve üzerindeki bireylerin sosyal destek arkadaş alt boyut puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

b-) Yine Tablo 12’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği genel toplam, aile ve özel insan alt boyut puanlarının boşanma sürecinde olan bireylerin sosyo-ekonomik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda; boşanma sürecinde olan bireylerin sosyo-ekonomik durumu gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır.

4.4.5.Cinsiyet Değişkeni Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 13: Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Cinsiyet Değişkenine Göre Sosyal Destek Ölçeği Genel Ve Alt Boyut Puanlarına Ait Ait Mann Whitney-U Testi Sonuçları (n:200)

Değişkenler	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	İstatistiksel Analiz		
Sosyal Destek Ölçeği Genel ve Alt Boyutları	Cinsiyet			U değeri: 4366,5 p değeri: ,586 <i>p>.05</i>		
Genel Toplam Puan	a	Kadın	129	102,15	13177,5	
	b	Erkek	71	97,50	6922,5	
				U değeri: 4557,5 p değeri: ,955 <i>p>.05</i>		
Boyut 1: Aile Alt Boyutu	a	Kadın	129	100,33	12942,5	
	b	Erkek	71	100,81	7157,5	
				U değeri: 4404,5 p değeri: ,654 <i>p>.05</i>		
Boyut 2: Arkadaş Alt Boyutu	a	Kadın	129	101,86	13139,5	
	b	Erkek	71	98,04	6960,5	

						U değeri: 4128,5 p değeri: ,245 p>.05
<i>Boyut 3: Özel İnsan Alt Boyutu</i>	a	Kadın	129	104,00	13415,5	
	b	Erkek	71	94,15	6684,5	

Tablo 13’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği genel toplam ve alt boyut puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan mann whitney u testi tekniği sonuçlarına göre; cinsiyet değişkeni ile bireylerin sosyal destek ölçeği genel toplam ve alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır.

4.4.6.Şiddet Görme Durumu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 14: Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Şiddet Görme Durumuna Göre Sosyal Destek Ölçeği Genel Ve Alt Boyut Puanlarına Ait Mann Whitney-U Testi Sonuçları (n:200)

Değişkenler		n	Sıra Ort.	Sıra Top.	İstatistiksel Analiz
Sosyal Destek Ölçeği Genel ve Alt Boyutları		Şiddet Görme Durumu			U değeri: 4132,0 p değeri: ,402 p>.05
Genel Toplam Puan	a	Evet	133	102,9	
	b	Hayır	67	95,6	6410,0
					U değeri: 4351,0 p değeri: ,786 p>.05
Boyut 1: Aile Alt Boyutu	a	Evet	133	101,2	13471,0
	b	Hayır	67	98,9	6629,0
					U değeri: 4299,0 p değeri: ,684 p>.05
Boyut 2: Arkadaş Alt Boyutu	a	Evet	133	101,6	13523,0
	b	Hayır	67	98,16	6577,00
					U değeri: 3855,5 p değeri: ,117 p>.05
Boyut 3: Özel İnsan Alt Boyutu	a	Evet	133	105,0	13966,50
	b	Hayır	67	91,54	6133,50

Tablo 14’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği genel toplam ve alt boyut puanlarının şiddet görme durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan mann whitney u testi tekniği sonuçlarına göre; şiddet görme durumu değişkeni

ile bireylerin sosyal destek ölçeği genel toplam ve alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır.

4.4.7. Evlilik Problemini Çözmek İçin Yardım Alma Durumu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 15: Boşanma Sürecinde Olan Bireylerin Evlilik Problemini Çözmek İçin Yardım Alma Durumuna Göre Sosyal Destek Ölçeği Genel Ve Alt Boyut Puanlarına Ait Mann Whitney-U Testi Sonuçları (n:200)

Değişkenler		n	Sıra Ort.	Sıra Top.	İstatistiksel Analiz	
Sosyal Destek Ölçeği Genel ve Alt Boyutları		Evlilik Problemini Çözmek İçin Yardım Alma Durumu			U değeri: 3873,5 p değeri: ,285 p>.05	
Genel Toplam Puan	a	Evet	62	107,0	6635,5	
	b	Hayır	138	97,5	13464,5	
					U değeri: 3802,0 p değeri:,207 p>.05	
Boyut 1: Aile Alt Boyutu	a	Evet	62	108,1	6707,0	
	b	Hayır	138	97,0	13393,0	
					U değeri: 3984,0 p değeri: ,435 p>.05	
Boyut 2: Arkadaş Alt Boyutu	a	Evet	62	105,2	6525,0	
	b	Hayır	138	98,3	13575,0	
					U değeri: 3948,0 p değeri: ,379 p>.05	
Boyut 3: Özel İnsan Alt Boyutu	a	Evet	62	105,8	6561,0	
	b	Hayır	138	98,1	13539,0	

Tablo 15’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek ölçeği genel toplam, aile, arkadaş ve özel insan alt boyut puanlarının evlilik problemini çözmek için yardım alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık

gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan mann whitney u testi tekniğı sonuçlarına göre; evlilik problemini çözmek için yardım alma durumu değişkeni ile bireylerin sosyal destek ölçeğı genel toplam, aile, arkadaş ve özel insan alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır

5.TARTIŞMA

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ), puan ortalamalarının cinsiyete, yaşa, eğitime, meslek durumuna, sosyo ekonomik durumuna, şiddet görüp görmeme durumuna ve evlilik problemlerini çözmek için yardım alıp almama durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır.

Analiz sonucunda; boşanma sürecinde olan bireylerin çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği puan ortalamalarının yaşa ve cinsiyete göre puan ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı bir fark oluşturmadığı saptanmıştır. Literatüre bakıldığında; Polat (2012) ve Kaynar (2016)'ın yaptıkları araştırmada cinsiyet ve yaş açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya konmuştur. Ayrıca Akdoğan (2012) ergenler üzerinde yaptığı araştırmada da ergenlerin yaş durumunun algıladıkları sosyal desteği etkilemediği görülmüştür. Brown ve diğerleri (1986) tarafından yapılan çalışmada, eşten algılanan desteğin yaş, eğitim ve cinsiyet durumu ile arasındaki ilişkinin önemini gösteren araştırmalar bulunmaktadır. Güven(2004)'ün yaptığı araştırmada da cinsiyetin sosyal destek algısı üzerinde etkili olduğu, erkeklerin destek algılarının kadınlardan yüksek olduğu bulunmuştur.

Boşanma sürecinde olan bireylerin çok boyutlu algılanan sosyal destek puanlarının boşanma sürecinde olan bireylerin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Daha sonra farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığına bakılmış ve bu farklılığın; boşanma sürecinde olan ilköğretim mezunu bireyler ile boşanma sürecinde olan üniversite mezunları arasında olduğu ayrıca boşanma sürecinde olan lise mezunu bireyler ile boşama sürecinde olan üniversite mezunları arasında da anlamlı fark olduğu görülmüştür. Eğitim düzeyi arttıkça, algılanan sosyal destek puanı artmakta; en yüksek algılanan sosyal destek puanlarının üniversite mezunu grubunda olduğu görülmektedir. Polat (2012)'ın boşanma sürecindeki kişilerle yaptığı araştırmasında eğitim ve yaş açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır. Akdoğan (2012)'in ailesi boşanmış ve boşanmamış olan ergenlerin sosyal destek algılarıyla ilgili çalışmasında ebeveynin eğitim düzeyinin, boşanmanın ne kadar süre önce gerçekleştiği, birlikte yaşadığı kişiler, boşanma olduğunda ergenin eğitim durumu, yaşı, annenin çalışma durumu, kaçınıcı çocuk olduğu ve kardeş sayısı gibi değişkenlerin, ergenin sosyal destek algısını anlamlı şekilde farklılaştırmadığı görülmüştür. Prezza ve Pacilli tarafından yapılan çalışmada yaş ve öğrenim durumuyla algılanan destek arasındaki ilişkinin önemli olduğu belirtilmiş, araştırma sonuçlarının birbirlerinden farklılık göstermesinde

demografik özelliklerden, farklı kültürel yapılardan ve sosyo-ekonomik farklılıklardan kaynaklı olabileceği düşünülmüştür.

Boşanma sürecinde olan bireylerin meslek durumuna, şiddet görme durumuna ve evlilik problemlerini çözmek için yardım alma durumuna göre puan ortalamalarının istatistiksel anlamlı bulunmamıştır. Literatüre bakıldığında, sosyal desteğin sağlık ve boşanma arasındaki ilişkilerine bakılan çalışmada, sosyal desteğin ruh ve beden sağlığını olumlu etkilediği kanıtlanmış, iyi aile içi ilişkilerin olduğu, evlilik doyumu yüksek ailelerdeki bireylerin sağlık durumlarının daha iyi olduğu görülmüştür. Boşanmanın birey üzerindeki etkisinin azaltılması noktasında sosyal destek önemli olmaktadır. Çalışmadan elde edilen bilgilere göre boşanma süreciyle birlikte oluşan stres ve psikolojik kırılmaların etkilerinin azaltılması noktasında bireylerin sosyal ve duygusal desteğe ihtiyaç duydukları görülmektedir (Kim, 2006). Sağlıklı bir aile yapısının kurulması ve sürdürülmesi kuşkusuz sevgi ve saygı temelinde ayrıca eşlerin birbirlerine olan destekleyici tavırlarıyla mümkündür. Böylesi bir ortamda eşler hem beden hem de ruh sağlıklarını koruyabilirler. Ayrıca yoksulluk, işsizlik, aile çatışmaları gibi stres yaratan durumlarla daha kolay başa çıkabilir; çocuklarına karşı daha destekleyici ve onların gelişmelerine olumlu katkıda bulunabilirler (Yıldırım, 2004). Bundan ötürü ailesel, kişisel ve ekonomik değişkenlere göre eşlerin birbirlerinden algıladıkları sosyal desteğin incelenmesi önemlidir (Güven vd, 2004). Polat (2012)'ın yaptığı çalışmada ise bireylerin evlilik problemlerini çözmek için yardım alıp almadıklarına ilişkin olarak; kadınların erkeklerden daha fazla yardım aldığı ve bu yardımları çoğunlukla akraba ve aile yakınlarından sağladıkları, erkeklerin de kadınların da psikolog, aile danışmanı ve psikiyatristten daha az yardım aldıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Yine Uyar (1999) yaptığı çalışmada boşanma öncesi eşlerin evlilik problemlerini çözmek için herhangi bir uzmandan destek alma oranlarının düşük olduğu, kadınların erkeklerden daha fazla uzman desteği aldığı saptanmıştır.

Boşanma sürecinde olan bireylerin çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği arkadaş alt boyut puanlarının boşanma sürecinde olan bireylerin sosyo-ekonomik durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Daha sonra farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığına bakılmış ve bu farklılığın; sosyo ekonomik durumu 2001-3000 TL olan bireylerin sosyal destek ölçeği arkadaş alt boyutları puanları, sosyo ekonomik durumu 1000 TL ve altındaki bireylere göre daha yüksektir. Ve yine boşanma

sürecinde olan ve sosyo ekonomik durumu 3001 TL ve üzerindeki bireylerin sosyal destek ölçeği arkadaş alt boyutları puanları, sosyo ekonomik durumu 1000 TL ve altındaki bireylere göre daha yüksektir. Boşanma sürecinde olan bireylerin sosyo-ekonomik durumu değişkenine göre sosyal destek ölçeği genel toplam, aile ve özel insan alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ayrıca boşanma sürecinde olan bireylerin sosyo-ekonomik durumu gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark da anlamlı bulunmamıştır. Literatüre bakıldığında Güven ve arkadaşları (2004), tarafından yapılan çalışmada bireylerin gelir durumunun eşlerin birbirlerinden algıladıkları desteği etkilediği bulgusu elde edilmiştir. Çalışmanın bulgusunda, gelir düzeyi arttıkça eşlerin birbirlerinden algıladıkları desteğin arttığı görülmüştür. Ailenin varlığını sürdürmesinde kuşkusuz ekonomik koşullar önemli bir etkidir. Gelir düzeyi düşük ailelerde en büyük sorun geçim sıkıntısı olmakla birlikte bu sorun aile üyeleri arasındaki ilişkilerin bozulmasına, aile yaşam kalitesinin düşmesine neden olmaktadır (DPT, 2001). Gelir düştükçe eşlerin birbirlerinden algıladıkları desteğin düşmesine neden olabilir. Gelir düzeyi yükseldikçe, eğitim düzeyinin de yükselmesi ailelerde ekonomik, duygusal ve fiziksel yönden daha paylaşımcı bir aile modelinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Böylesi ailelerde eşler daha sağlıklı ve yoğun bir iletişim kurabilmekte bu da birbirlerinden algıladıkları sosyal desteğin önemini desteklemektedir.

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin (MSPSS), güvenilirliği, faktör yapısı ve geçerliliğinin, ülkemizde kullanılması noktasında genel olarak tatmin edici bulunmakla birlikte ‘özel bir insan’ alt ölçeğinin geçerliliği en zayıf ölçek olduğu ortaya çıkmıştır. Eker ve Arkar tarafından yapılan çalışmada örnekleme oluşturan üniversite öğrencilerinin bir kısmıyla yapılan kısa görüşmelere göre öğrencilerin, ‘özel bir insan’ teriminin ülkemizde çok özel bir anlama sahip olduğu ve ‘özel bir insan’ olarak kız/erkek arkadaşı olarak anladıkları görülmüştür. Eker ve Arkar tarafından yapılan bir diğer çalışmada, evli bireylerin hem aile hem de özel insan alt ölçeklerinde daha fazla destek gördüklerini göstermiş olup bu iki alt ölçekten hangisinin ‘eşi’ içerdiği netlik kazanmamıştır. Özel bir insan ve ailenin anlamı, farklı örneklemlerde ve kültürlerde farklı olduğu açıktır (Eker ve Arkar, 1995). Yazarlar çalışmayla özel bir insan ve aile alt ölçeklerine sınırlar koymak ve kültürel olarak daha uygun hale getirmek için bunu yapmışlardır. Bundan dolayı aile; eş, çocuk, ebeveynler ve kardeşler dahil edilerek tanımlanmıştır. Özel bir insan terimi, ülkemizde özel bir anlama sahip olduğu için,

dışlama yoluyla tanımlaması yapılmıştır: Arkadaşların ve ailenin dışında olan; akraba, komşu, nişanlı, flört ve doktor gibi kişiler olarak ele alınmıştır (Eker ve Arkar, 2001).

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada; boşanma sürecindeki bireylerin sosyal destek algısı incelenmesi ve ek olarak; araştırma kapsamında, boşanma sürecindeki bireylerin sosyo-demografik

özellikleri, eşten şiddet görme durumu, evlilik problemlerini çözmek için yardım alma durumu gibi etkenlerin birbirleri arasındaki ilişkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

6.1. Sonuç

Bu araştırma; İstanbul Anadolu Adliyesinde boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek algısını öğrenmek için yapılmış bir çalışmadır. Boşanma oranlarının yüksek olması ve her kesimden birçok insanın İstanbul'da yaşaması hususları göz önüne alındığında araştırmayı yapmak için uygun bir evren ve örneklemin olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada aile mahkemelerinde boşanma davaları devam etmekte olan bireylere kişisel bilgi formu çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği uygulanmıştır. Boşanma sürecinde olan bireylerin, sosyal destek algıları ile demografik değişkenler arasındaki farklılıklar incelenmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; boşanma sürecinde olan bireylerin algıladıkları sosyal desteğin eğitim ve sosyo-ekonomik değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olduğu, eğitim düzeyi yükseldikçe sosyal destek algısının arttığı görülmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça algılanan sosyal desteğin artmasının, bireylerin boşanma sürecinin yarattığı sıkıntı ve stres yaratan sorunları çözmek veya kontrol altına alma noktasında bilinçli oldukları düşünülmekle birlikte eğitim değişkeninin, sosyal destek algısını etkilediğine veya etkilemediğine yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Çalışma sonuçlarında böyle bir farklılığın olmasında bireylerin sosyo-demografik özelliklerinin, geldikleri kültürlerin ve ekonomik farklılıkların bu değişkenliğe sebep olduğu düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre sosyo-ekonomik düzeyin yükselmesine bağlı olarak algılanan sosyal desteğin arttığı sonucuna ulaşılmış olup eğitime bağlı olarak bireylerin sosyo- ekonomik düzeylerinin yükseldiği ve bu durumda bireylerin uzman desteği almaları noktasında ekonomik bir güçlerinin olduğu düşünülmektedir. Yapılan başka çalışmalarda da gelir düzeyi yükseldikçe eğitim düzeyinin yükseldiği görülmüş, eğitim ve sosyo-ekonomik durum arasında paralel bir benzerliğin olduğu, eğitim

durumunun yükselmesiyle, sosyo ekonomik gücünde arttığı ve bu iki değişkenin de algılanan sosyal desteği arttırdığı, eğitimin ve sosyo-ekonomik durumun artmasının aile yapısını birçok yönden daha paylaşımcı bir aile modelinin ortaya çıkmasında etkili olduğu, eğitim ve sosyo-ekonomik yönden yüksek bireylerin, sosyal ilişkilerinde daha ilişkisel ve iletişime açık oldukları düşünülmektedir.

Elde edilen bulgulara göre; boşanma sürecinde olan bireylerin algıladıkları sosyal desteğin cinsiyet, yaş, meslek, eşten şiddet görme ve evlilik problemlerini çözmek için yardım alma değişkenlerine göre istatistikî olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu değişkenlerin sosyal destek algısıyla anlamlı bir farklılık oluşturmamasının literatürde yapılan birçok benzer araştırmanın sonucuyla uyumlu olduğu düşünülmektedir.

6.2.Öneriler

Boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek algılarını ortaya koymak için yapılan bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre ileride yapılacak çalışmalara ilişkin şunlar önerilebilir:

Boşanma sürecinde olan bireylere yönelik, algıladıkları sosyal desteğin artırılması noktasında kamu ve özel sektör teşebbüsünde Sosyal Hizmet Merkezleri'nin tanınırlığı ve sayısı arttırılmalı,

Sosyal Hizmet Merkezlerinde aile içi rollerin ve sorumlulukların bölüşümü, iletişim, sosyal destek sağlama gibi konularda eğitim programları yapılmalı, psikolojik destek sağlanmalı, hizmetler arttırılmalı,

Boşanma sürecinde olan bireylerin sosyal destek algılarını daha kapsamlı öğrenmek ve sonuçların genellenebilirliğini arttırmak noktasında yapılacak çalışmaların multidisipliner bir şekilde sayısı arttırılmalı,

Eđitim seviyesi dűşűk bireyler ile ve alt sosyo-ekonomik dűzeye sahip bireylere yűnelik eđitimler dűzenlenmeli ve uzman desteęi almaları noktasında imkanlar saęlanmalı,

Bořanma sűreci ve sonrasında geliřen sosyal, psikolojik ve ekonomik sıkıntıların űnlenmesi ve bu bireylerin psikolojik olarak etkilenmelerini űnleyici ve destekleyici hizmetlerin, adli sűrece bařvurmuř olan kiřilere verilmeli,

Aile mahkemeleri, adli sűrece girmiř bireyleri rehberlik hizmetlerine yűnlendirmeli, ailelerin sorunlarını űzme ve uzlařtırma noktasında yol gűsterici aktif hizmetler sunmalı,

Bořanma sűrecinin yaşatmış olduğu sıkıntıları minimize etmek için Adalet Bakanlığı ve Aile, alışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı gibi farklı bakanlıkların işbirliğinde boşanma sűrecinde olan bireylere ‘Bořanma Sűreci Danışmanlığı’ hizmeti verilmeli, imkan ve koşullar sağlanmalıdır.

7. KAYNAKLAR

- ADALET BAKANLIĞI, (2011). Sosyal Çalışma Görevlileri Eğitimi Programı El Kitabı.
- AKDOĞAN, D. (2012). Anne-Babası Boşanmış Ve Boşanmamış Ergenlerin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- AKICI, H. (2012). Türkiye’de Boşanmanın Dini ve Psiko-Sosyal Sebepleri Üzerine Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi: İstanbul.
- AKIN, D. ve Ceyhan, E. (2005). Resmi ve Özel Genel Lise Öğrencilerinin Ailelerinden, Arkadaşlarından ve Öğretmenlerinden Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri Açısından Kendini Kabul Düzeylerinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Dergisi, 2, 70.
- AKTAŞ, Ö. (2011). Boşanma Nedenleri Ve Boşanma Sonrasında Karşılaşılan Güçlükler, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- AKSÜLLÜ, N, Doğan, S. (2004). Huzurevinde Ve Evde Yaşayan Yaşlılarda Algılanan Sosyal Destek Etkenleri İle Depresyon Arasındaki İlişki, Anadolu Psikiyatri Dergisi,;5:76-84.
- AKYÜZ, E. (1998). Uluslararası Belgeler, Anayasalar ve Medeni Kanuna Göre Ailenin Korunması. Ankara: III. Aile Şurası Tebliğ Yayınları, s.: 4-6.
- ANIL, Y.Ş. (2008). Boşanma Sebebi Olarak Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Geçimsizlik (1. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- ARDAHAN, M. (2006). Sosyal Destek Ve Hemşirelik, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi,; 9 (2): 68-75.
- ARIKAN, Ç. (1996). Halkın Boşanmaya İlişkin Tutumları. Ankara: Aile Araştırma Kurumu Matbaası.
- ATASEVEN, G. (1998). Çağımızda Değişen Değerler ve Aile; III. Aile Şurası Bildirileri, TC Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, Yayın, (106), s: 581.
- AYAZ, S, EFE, Ş, KORUKLUOĞLU, S. (2008). Jinekolojik Kanserli Hastaların Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri Ve Etkileyen Faktörler. Journal of Medical Science,; 28(6): 881.
- BALTAŞ, Z. Sağlık Psikolojisi: Halk Sağlığında Davranış Bilimleri. Remzi Kitabevi, İstanbul.

- BAŞER, Z. (2006). Aileden Algılan Sosyal Destek İle Kendini Kabul Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- BAŞOL, G. (2008). Bilimsel Araştırma Süreci ve Yöntem, İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- BATTAL, A. (2008). Boşanma Sebepleri, TC Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, İstanbul.
- BEARDSLEE, WP ve diğ. (1996). Response of Two Preventive Intervention Strategies: Longterm Differences in Behavior and Attitude Change. *Journal of American Academy Child Adolescent Psychiatry*; 35, 774-782.
- BENEDEK, E. P., & BROWN, C. F. (1997). Boşanma ve Çocuğunuz. S. Kaptan, Çeviri.
- BİLİR, Ş., DABANLI, D. (1991). Ailelerde Boşanma Vakaları Sonucu Çocukların Geliştirdikleri Tepkiler ve Bu Tepkileri Doğuran Faktörler. *Aile Yazıları*, 3.
- BUDAK, B. (1999). Lise Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Destek Düzeyi İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, Samsun.
- CIRIK, İ. (2010). İlköğretim 5. 6. 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- COHEN, S. Gottlieb BH, Underwood LG. Social Relationships and Health: Challenges for Measurement and Intervention. *Advances in Mind-Body Medicine*, 2001; 17 (2), 129-142.
- ÇAKIR, Y ve PALABIYIKOĞLU, R. (1997). Gençlerde Sosyal Destek- Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması, *Kriz Dergisi*,; 5 (1), 15-24.
- ÇELİKOĞLU, C. (1997). Boşanmanın Çocukların Benlik Saygısına Etkisinin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- ÇETİNKAYA, F., KORKMAZ, F. (2019). Algılanan Sosyal Destek ile Stres Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 91-103.
- DEMİR, Y. (2008). Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Sosyal Destek Düzeyleri, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- DEVECİ ŞİRİN, H. Aile Eğitim Programının Evli Kadınların Eş Tükenmişliği Düzeyine Etkisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya.
- DOĞAN, H. (2010). Evli Bireylerin Sosyotropik – Otonomik Kişilik Özellikleriyle Evliliklerinde Çatışma Yaşama Durumları Arasındaki İlişki. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- DUYAN, V. (2010). Sosyal Hizmet Temelleri Yaklaşımları Müdahale Yöntemleri, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayını: Ankara.
- EKER, D, ARKAR, H, (1995). Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Faktör Yapısı, Geçerlik ve Güvenirliliği, Türk Psikoloji Dergisi, 101, s: 45-55.
- EKER, D, ARKAR, H. YALDIZ H. (2001). Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Gözden Geçirilmiş Formunun Faktör Yapısı, Geçerlik ve Güvenirliliği. Türk Psikiyatri Dergisi,; 12 (1), 17-25.
- EVLENDİRME YÖNETMELİĞİ, (1985). www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.859747
- TUİK, Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, (2018).
<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?jsessionid=sCclD7Gy8Qpw52hFhj1Z9tfDmns07gDVgTJtMVnlCRKbpdQn0vy!-1385520629?id=30698> Erişim Tarihi :05.02.2019.
- GÜVEN, S., ŞENER, A., Yıldırım, B. (2004). Eşlerin Farklı Değişkenlere Göre Sosyal Destek Algısı. Hacettepe Sosyolojik Araştırmalar e-dergisi
<http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/arzusenervdson.pdf>. (Ulaşım: 04/12/2018).
- İNAL, N. (1992). Uygulamada Boşanma Davaları, Yetkin Hukuk Yayınları, Ankara.
- KALMIJN M, MONDEN CW. (2006). Are the Negative Effects of Divorce on Well- Being Dependent on Marital Quality? Journal of Marriage and Family ; 68(5), 1197- 1213.
- KARASAR, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayınevi, Ankara.
- KAYMA-GÜNEŞ, D.(2007), Boşanma Sürecindeki Eşlerin Aile İlişkileri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- KAYNAR, G. (2016), Boşanma Sürecindeki Kişilerin Baş Etme Becerileri, Bilişsel Çarpıtmalar, Yılmazlık ve Sosyal Destek Algıları Açısından İncelenmesi, Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli.
- KİM, Y. (2006). Duberstein PR ve diğ. Levels of Depressive Symptoms in Spouses of People with Lung Cancer: Effects of Personality, Social Support, and Caregiving Burden, Psychosomatics; 46(2), 123-130.
- MERT, O.Ö. (2017). Anlaşmalı ve Çekişmeli Boşanan Bireylerin Empatik Eğilim Düzeylerinin Karşılaştırılması (İstanbul Anadolu Adliyesi Örneği), Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- NAZLI, S. (2000). Aile Danışması. Nobel Yayın Dağıtım, s:250., Ankara.
- ONUR, B. (2000). Gelişim Psikolojisi: Yetişkinlik-Yaşlılık- Ölüm (5. Baskı). Ankara: İmge Yayınları.
- NAZLI, S. (2001), Aile Danışmanlığı, Nobel Yayınları, Ankara.
- OKTİK, N. (2010). Huzur Evinde Yaşam ve Yaşam Kalitesi: Muğla Örneği. Muğla Üniversitesi Yayınları, Muğla.
- ÖZBESLER, C. (2001). Çocukluk Çağı Lösemileri Ve Sosyal Destek Sistemlerinin Aile İşlevlerine Etkisi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Doktora tezi, Ankara.
- ÖZDEMİR ,P. (2013). Boşanma Sürecindeki Çiftlerin Sorun Çözme Becerilerinin İncelenmesi , Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- ÖZGÜVEN, İ. E. (2000), Evlilik ve Aile Terapisi Pdrem Yayınları, Ankara.
- ÖZGÜVEN, İ. E. (2009), Evlilik ve Aile Terapisi, Pdrem Yayınları, Ankara.
- PREZZA, M. PACİLLİ, MG. (2002). Perceived Social Support Froms Ignificantothers, Family and Friends and Severalsocia- Demographicch Aracteristics. Journal of Community & Applied Social Psychology; 12, 422-429.
- SAĞLAM, A. S. (2011). Akademik Personelin Sosyo-Demografik Özelliklerinin Tükenmişlik Düzeyleri İle İlişkisi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 407-420.
- SAĞLAM, M. (2011). Boşanma Sürecinde Olan Ailelerdeki Çocukların Aile Algılarının Resimler Aracılı İle İncelenmesi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- SÖNMEZ, D. (2012). Boşanma Sürecindeki Çiftlerin Otomatik Düşünceleri ile Aile ve Evliliğe İlişkin İnançlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- ŞAHİN, D. (1999). Sosyal Destek ve Sağlık, Türk Psikoloji Derneği Yayınları, Ankara.
- RYFF, CD. SİNGER, B. Interpersonal Flourishing: a Positive Health Agenda for the New Millennium. Personality and Social Psychological Review, 2000; 4, 1, 30-44.
- TENNAT, C. Life Stress, Social Support and Coronary Heartdisease. Australianand New Zealand Journal of Psychiatry, 1999; 33, S: 636-641.
- TURAN, N. (1999). Sosyal Kişisel Çalışma, Birey ve Aile İçin Sosyal Hizmet, Ankara: Aydınlar Matbaacılık.
- TÜİK, (2011). Haber Bülteni, Evlenme ve Boşanma İstatistikleri. T. C. Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı, 8534, Erişim Tarihi: 05/03/2019, http://www.tuik.gov.tr/Pre.do?alt_id=1007
- TÜRKTAN, S. (2012). Çocuklarda ve Ergenlerde Ebeveynle Bağlanma: Özgüven ve Okul Başarısı İlişkisi, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- ÜNLÜ, S. (1993). Aile Yapısı ve İlişkileri. 12.10.2009, [http:// books.google.com](http://books.google.com).
- WILLIAMS, K. L. ve GALLIHER, R. V. (2006). Predicting Depression and Selfesteemfrom Connectedness, Support and Competence. Journal of Socialand Clinical Psychology, ; 25 (8), 859-860.
- YALÇINKAYA, N.,KALELİ, Ş., (1992). Yeni Boşanma Hukuku, Ankara 1988 Yıldırım, İbrahim, Evli Bireylerin Uyum Düzeyini Etkileyen Bazı Etmenler, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- YARDIMCI, KF. (2007). İlköğretim Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Destek İle Öz- Yeterlik İlişkisi ve Etkileyen Değişkenlerin İncelenmesi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir.
- YOLCUOĞLU, İ.G. (2014). Bireylerle, Ailelerle, Gruplarla ve Toplumla Sosyal Hizmet, Nar Yayınevi: İstanbul.

YILDIRIM, İ.Ergene T. , (2003). Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Yordayıcısı Olarak Sınav Kaygısı, Boyun Eğici Davranışlar ve Sosyal Destek. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi; 25, 224-234.

YILDIRIM, İ. 2004. Eş Destek Ölçeğinin Geliştirilmesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi; 3 (22), 19-25.

YILMAZ, EA. (2002). The Prediction of Divorced Parents Emotional/Social Adjustment and Psychological Distress From Perceived Power/Control Over Child- Related Concerns, Perceived Social Support, and Demographic Characteristics, Yüksek Lisans Tezi. Middle East Technical University, Ankara.

ZASTROW, C. (2014). Sosyal Hizmete Giriş. Nika Yayınevi, Ankara.

EKLER

EK-1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu çalışma, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Hizmet Yüksek Lisans programında yürüttüğüm tez çalışması için boşanma sürecindeki bireylerin sosyal destek algılarını daha iyi anlamak amacıyla, kişisel bilgilerinizle ilgili bir form ve ölçekler bulunmaktadır. Bu anketleri cevaplandırırken lütfen, her bir maddeyi okuyup size ne kadar uygun olduğuna karar veriniz ve anketlerin başındaki yönergelerde belirtildiği biçimde maddeleri değerlendiriniz. Bu anketlere vereceğiniz cevaplar yalnızca araştırmacı tarafından bilinecektir ve gizli kalacaktır. Cevaplar bireysel değerlendirme amacıyla değil, araştırma amacıyla kullanılacağı için isim vermeniz gerekmemektedir.

Katkılarınız için teşekkürler.

Sosyal Hizmet Uzmanı Ömer Faruk Simek

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Lütfen aşağıdaki soruları eksiksiz cevaplayınız.

1)Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( )

2)Doğum tarihiniz: ..../..../19...

3)Eğitim durumunuz nedir?

1) Okuryazar ( )

4) Üniversite mezunu( )

2) İlk Öğretim mezunu ( )

5) Yüksek lisans / doktora ( )

3) Lise mezunu ( )

4)Meslek / Ünvan.....

5)Sosyo-ekonomik düzeyiniz:

1000 TL Altı ( )

1000-2000 TL ( )

2000-3000 TL ( )

3000 TL ve üstü) ( )

6)Evlilik süresince eşinizden şiddet gördünüz mü?

Evet ( )

Hayır ( )

7)Evlilik problemlerinizi çözmek için daha önce herhangi bir yardım aldınız mı?

1. Evet ( )

2. Hayır ( )

EK -2 ÇOK BOYUTLU ALGILANAN SOSYAL DESTEK ÖLÇEĞİ

Aşağıda 12 cümle ve her bir cümle altında da yanıtlarınızı işaretlemeniz için 1'den 7'ye kadar rakamlar verilmiştir. Her cümlede söylenenin **sizin için ne kadar doğru olduğunu veya olmadığını** belirtmek için, o cümle altındaki rakamlardan **yalnız bir tanesini** daire içine alarak işaretleyiniz. Bu şekilde **12 cümlenin her birine işaret koyarak** yanıtlarınızı veriniz. **Lütfen hiçbir cümleyi yanıtsız bırakmayınız.** Sizin için en uygun olan rakamı işaretleyiniz.

1. Ailem (örneğin; annem, babam, kardeşlerim) bana gerçekten yardımcı olmaya çalışır.

Kesinlikle Hayır	1	2	3	4	5	6	7	Kesinlikle Evet
------------------	---	---	---	---	---	---	---	-----------------

2. İhtiyacım olan duygusal yardımı ve desteği ailemden (örneğin; annemden, babamdan, kardeşlerimden) alırım.

Kesinlikle Hayır	1	2	3	4	5	6	7	Kesinlikle Evet
------------------	---	---	---	---	---	---	---	-----------------

3. Arkadaşlarım bana gerçekten yardımcı olmaya çalışır.

Kesinlikle Hayır	1	2	3	4	5	6	7	Kesinlikle Evet
------------------	---	---	---	---	---	---	---	-----------------

4. İşler kötü gittiğinde arkadaşlarıma güvenebilirim.

Kesinlikle Hayır	1	2	3	4	5	6	7	Kesinlikle Evet
------------------	---	---	---	---	---	---	---	-----------------

5. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve ihtiyacım olduğunda yanımda olan bir insan (örneğin; öğretmen, psikolojik danışman, rehber öğretmen, flört, komşu, akraba, doktor vb.) var.

Kesinlikle Hayır	1	2	3	4	5	6	7	Kesinlikle Evet
------------------	---	---	---	---	---	---	---	-----------------

6. Ailem ve arkadaşlarımdışındaolanveevinçvekederlerimipaylaşabileceğimbirinsan (örneğin; öğretmen, psikolojik danışman, rehber öğretmen, flört, komşu, akraba, doktor vb.) var.

Kesinlikle Hayır	1	2	3	4	5	6	7	Kesinlikle Evet
------------------	---	---	---	---	---	---	---	-----------------

7. Sorunlarımı ailemle (örneğin; annem, babam, kardeşlerim) konuşabilirim.

Kesinlikle Hayır	1	2	3	4	5	6	7	Kesinlikle Evet
------------------	---	---	---	---	---	---	---	-----------------

8. Sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim arkadaşlarım var.

Kesinlikle Hayır	1	2	3	4	5	6	7	Kesinlikle Evet
------------------	---	---	---	---	---	---	---	-----------------

9. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve duygularıma önem veren bir insan (örneğin; öğretmen, psikolojik danışman, rehber öğretmen, flört, komşu, akraba, doktor vb.) var.

Kesinlikle Hayır	1	2	3	4	5	6	7	Kesinlikle Evet
------------------	---	---	---	---	---	---	---	-----------------

10. Kararlarımı vermede ailem (örneğin; annem, babam, kardeşlerim) bana yardımcı olmaya isteklidir.

Kesinlikle Hayır	1	2	3	4	5	6	7	Kesinlikle Evet
------------------	---	---	---	---	---	---	---	-----------------

11. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve beni gerçekten rahatlatan bir insan (örneğin; öğretmen, psikolojik danışman, rehber öğretmen, flört, komşu, akraba, doktor vb.) var.

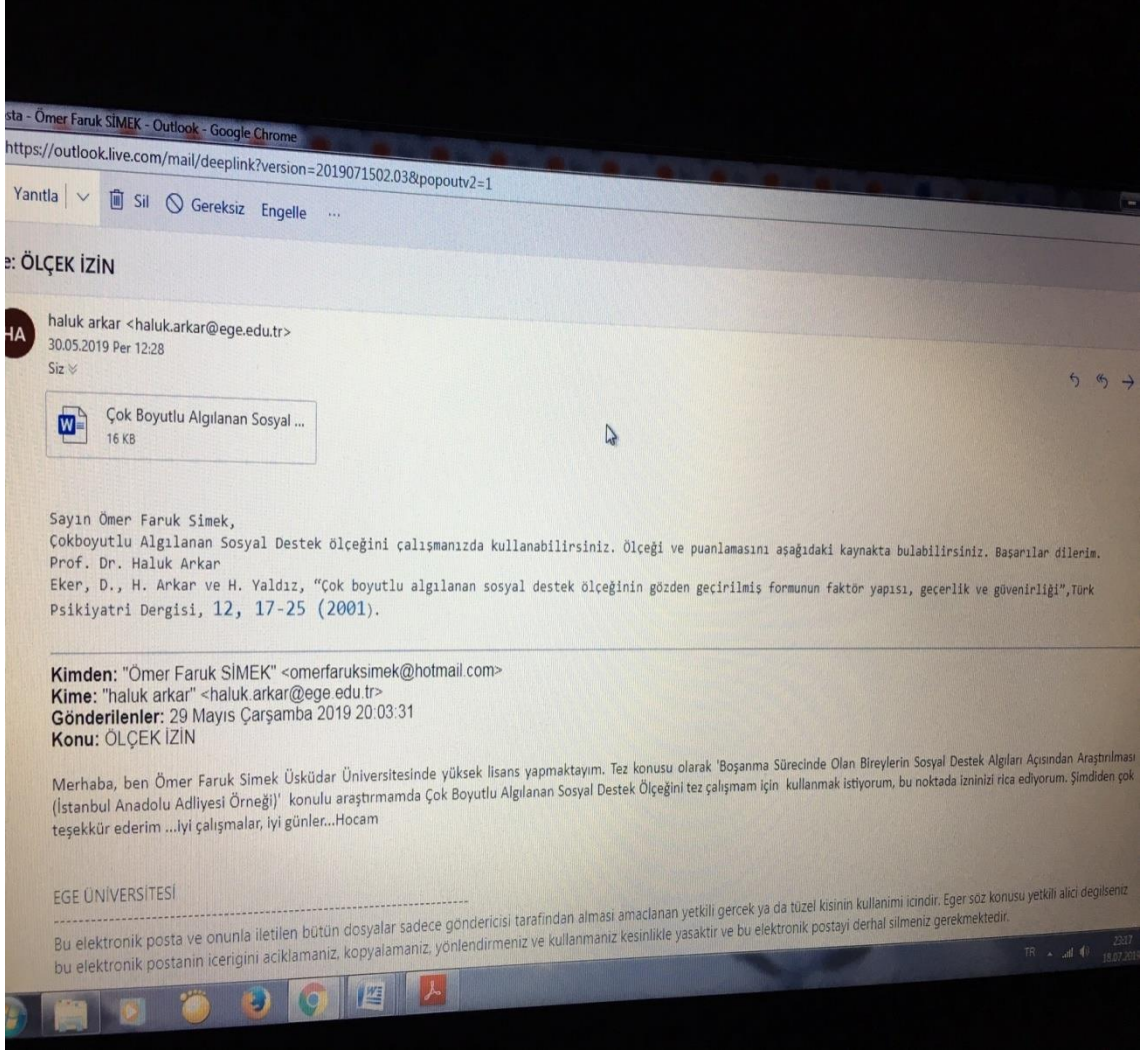
Kesinlikle Hayır	1	2	3	4	5	6	7	Kesinlikle Evet
------------------	---	---	---	---	---	---	---	-----------------

12. Sorunlarımı arkadaşlarımla konuşabilirim.

Kesinlikle Hayır	1	2	3	4	5	6	7	Kesinlikle Evet
------------------	---	---	---	---	---	---	---	-----------------

EK -3 ÖLÇEK UYGULAMA İZİNİ

EK-4 ETİK KURUL ONAY YAZISI

www.uskudar.edu.tr

Altunizade Mahallesi Haluk Türksoy Sokak No:14 34662 Üsküdar/İSTANBUL
T: 0216 400 22 22 F: 0216 474 12 56 bilgi@uskudar.edu.tr

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

SAYI: 61351342-/ 2019-24

24/01/2019

Sayın Dr.Öğr.Üyesi **Abdulkakim BEKİ**
(**Ömer Faruk SİMEK**)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulunun 24/01/2019 tarihinde yapılan 01 No.lu toplantısında “**Boşanma Sürecindeki Bireylerin Sosyal Destek Algıları Açısından Araştırılması**” adlı araştırma projenizin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Cumhuri TAŞ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik
Kurulu Başkanı

EK- 5 KURUM İZİNİ

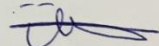
22/02/2019

İSTANBUL ANADOLU 1.....21. AİLE MAHKEMESİ HAKİMLİĞİ'NE

İlgi:B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazı

Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. İlgili Anabilim Dalı'nda yürüttüğüm "Boşanma Sürecindeki Bireylerin Sosyal Destek Algıları Açısından Araştırılması" konulu yüksek lisans tez çalışmamda mahkeme tarafından sosyal çalışma görevlilerine Sosyal İnceleme Raporu için yönlendirilen dosyalarda ki anne ve babalara Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Demografik Bilgi Formunu (Kişiyi tanımlayan herhangi bir kimlik bilgisi belirtilmeksizin ve sadece tez çalışması kapsamında kullanılmak koşulu ile) doldurmaları planlanmaktadır. Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazısında bu konunun Mahkeme Hakimleri'nin takdirinde olduğu belirtilmiştir. Çalışmam kapsamında gereken bilgilere ulaşabilmem konusunda gerekli iznin tarafıma verilmesini saygılarımla arz ederim.

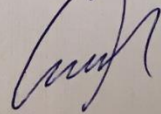
Ek: Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazısı

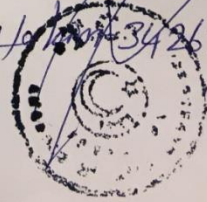

Sosyal Hizmet Uzmanı
204565
Ömer Faruk Simek

İ.T.C.
İSTANBUL ANADOLU
21. AİLE MAHKEMESİ

uygundur.

22.02.2019

Yz. İsl. md
62060

H. 34263

22/02/2019

İSTANBUL ANADOLU 1.....21. AİLE MAHKEMESİ HAKİMLİĞİ'NE

İlgi:B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazı

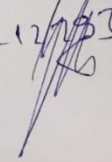
Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. İlgili Anabilim Dalı'nda yürüttüğüm "Boşanma Sürecindeki Bireylerin Sosyal Destek Algıları Açısından Araştırılması" konulu yüksek lisans tez çalışmamda mahkeme tarafından sosyal çalışma görevlilerine Sosyal İnceleme Raporu için yönlendirilen dosyalarda ki anne ve babalara Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Demografik Bilgi Formunu (Kişiyi tanımlayan herhangi bir kimlik bilgisi belirtilmeksizin ve sadece tez çalışması kapsamında kullanılmak koşulu ile) doldurmaları planlanmaktadır. Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazısında bu konunun Mahkeme Hakimleri'nin takdirinde olduğu belirtilmiştir. Çalışmam kapsamında gereken bilgilere ulaşabilmem konusunda gerekli izin tarafıma verilmesini saygılarımla arz ederim.

Ek: Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazısı

Sosyal Hizmet Uzmanı
204565
Ömer Faruk Simek

T.C.
İSTANBUL ANADOLU
10. AİLE MAHKEMESİ

Kişisel bilgilerin ihlal edilmesini zarfıyla yaparsınız

Hakim
21/2/2019

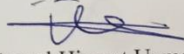
22/02/2019

İSTANBUL ANADOLU 1.....21. AİLE MAHKEMESİ HAKİMLİĞİ'NE

İlgi:B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazı

Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. İlgili Anabilim Dalı'nda yürüttüğüm "Boşanma Sürecindeki Bireylerin Sosyal Destek Algıları Açısından Araştırılması" konulu yüksek lisans tez çalışmamda mahkeme tarafından sosyal çalışma görevlilerine Sosyal İnceleme Raporu için yönlendirilen dosyalarda ki anne ve babalara Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Demografik Bilgi Formunu (Kişiyi tanımlayan herhangi bir kimlik bilgisi belirtilmeksizin ve sadece tez çalışması kapsamında kullanılmak koşulu ile) doldurmaları planlanmaktadır. Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazısında bu konunun Mahkeme Hakimleri'nin takdirinde olduğu belirtilmiştir. Çalışmam kapsamında gereken bilgilere ulaşabilmem konusunda gerekli izin tarafıma verilmesini saygılarımla arz ederim.

Ek: Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazısı

Sosyal Hizmet Uzmanı
204565
Ömer Faruk Simek

İTC
İSTANBUL ANADOLU
3. AİLE MAHKEMESİ

*Targem özel
kayıtları ihbar
edilmiştir
kaynak ile
izn verilmiştir*

22.2.2019
H.101323

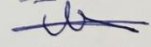

22/02/2019

İSTANBUL ANADOLU 1.....21. AİLE MAHKEMESİ HAKİMLİĞİ'NE

İlgi:B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazı

Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. İlgili Anabilim Dalı'nda yürüttüğüm "Boşanma Sürecindeki Bireylerin Sosyal Destek Algıları Açısından Araştırılması" konulu yüksek lisans tez çalışmamda mahkeme tarafından sosyal çalışma görevlilerine Sosyal İnceleme Raporu için yönlendirilen dosyalarda ki anne ve babalara Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Demografik Bilgi Formunu (Kişiyi tanımlayan herhangi bir kimlik bilgisi belirtilmeksizin ve sadece tez çalışması kapsamında kullanılmak koşulu ile) doldurmaları planlanmaktadır. Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazısında bu konunun Mahkeme Hakimleri'nin takdirinde olduğu belirtilmiştir. Çalışmam kapsamında gereken bilgilere ulaşabilmem konusunda gerekli iznin tarafıma verilmesini saygılarımla arz ederim.

Ek: Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazısı

Sosyal Hizmet Uzmanı
204565
Ömer Faruk Simek

**T.C.
İSTANBUL ANADOLU
8. AİLE MAHKEMESİ**

*Korrel ve diğer ilgili
edebatın form ve diğer
dokümanların sağlanması,
22.02.2019
382/33*

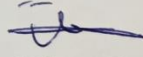
22/02/2019

İSTANBUL ANADOLU 1.....21. AİLE MAHKEMESİ HAKİMLİĞİ'NE

İlgi:B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazı

Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. İlgili Anabilim Dalı'nda yürüttüğüm "Boşanma Sürecindeki Bireylerin Sosyal Destek Algıları Açısından Araştırılması" konulu yüksek lisans tez çalışmamda mahkeme tarafından sosyal çalışma görevlilerine Sosyal İnceleme Raporu için yönlendirilen dosyalarda ki anne ve babalara Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Demografik Bilgi Formunu (Kişiyi tanımlayan herhangi bir kimlik bilgisi belirtilmeksizin ve sadece tez çalışması kapsamında kullanılmak koşulu ile) doldurmaları planlanmaktadır. Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazısında bu konunun Mahkeme Hakimleri'nin takdirinde olduğu belirtilmiştir. Çalışmam kapsamında gereken bilgilere ulaşabilmem konusunda gerekli iznin tarafıma verilmesini saygılarımla arz ederim.

Ek: Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazısı

Sosyal Hizmet Uzmanı
204565
Ömer Faruk Simek

**T.C.
İSTANBUL ANADOLU
14. AİLE MAHKEMESİ**

22.02.2019
Hakim

Kişisel Bilgileri
Pz. Bilgiye Sıkla
edilmesi ho
12/1/19

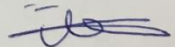
22/02/2019

İSTANBUL ANADOLU 1.....21. AİLE MAHKEMESİ HAKİMLİĞİ'NE

İlgi:B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazı

Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. İlgili Anabilim Dalı'nda yürüttüğüm "Boşanma Sürecindeki Bireylerin Sosyal Destek Algıları Açısından Araştırılması" konulu yüksek lisans tez çalışmamda mahkeme tarafından sosyal çalışma görevlilerine Sosyal İnceleme Raporu için yönlendirilen dosyalarda ki anne ve babalara Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Demografik Bilgi Formunu (Kişiyi tanımlayan herhangi bir kimlik bilgisi belirtilmeksizin ve sadece tez çalışması kapsamında kullanılmak koşulu ile) doldurmaları planlanmaktadır. Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazısında bu konunun Mahkeme Hakimleri'nin takdirinde olduğu belirtilmiştir. Çalışmam kapsamında gereken bilgilere ulaşabilmem konusunda gerekli iznin tarafıma verilmesini saygılarımla arz ederim.

Ek: Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazısı

Sosyal Hizmet Uzmanı
204565
Ömer Faruk Simek

T.C.
İSTANBUL ANADOLU
AİLE 13 (No'lu) MAHKEMESİ
Sayı :

uygundur 22.02.2019

Ayşe YASAER
Yazı İşleri Müdürü
22/02/2019

Hakim 60199

İSTANBUL ANADOLU 1.....21. AİLE MAHKEMESİ HAKİMLİĞİ'NE

İlgi:B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazı

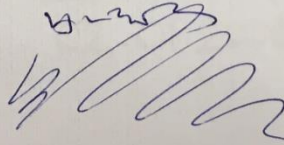
Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. İlgili Anabilim Dalı'nda yürüttüğüm "Boşanma Sürecindeki Bireylerin Sosyal Destek Algıları Açısından Araştırılması" konulu yüksek lisans tez çalışmamda mahkeme tarafından sosyal çalışma görevlilerine Sosyal İnceleme Raporu için yönlendirilen dosyalarda ki anne ve babalara Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Demografik Bilgi Formunu (Kişiyi tanımlayan herhangi bir kimlik bilgisi belirtilmeksizin ve sadece tez çalışması kapsamında kullanılmak koşulu ile) doldurmaları planlanmaktadır. Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazısında bu konunun Mahkeme Hakimleri'nin takdirinde olduğu belirtilmiştir. Çalışmam kapsamında gereken bilgilere ulaşabilmem konusunda gerekli izin tarafıma verilmesini saygılarımla arz ederim.

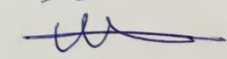
Ek: Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün B.03.0.PER.0.00.00.03/66190 sayı ve 31.12.2008 tarihli yazısı

18. Aile Mahkemesi

(1) Ayrı ile sunulu
ve kısıtlı olarak kaydedilen
olun -

25.02.2019

Sosyal Hizmet Uzmanı
204565
Ömer Faruk Simek

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ömer Faruk SİMEK

Doğum Yeri ve Tarihi : Bitlis-03/01/1994

Yabancı Dili : İngilizce

İletişim (Telefon/e-posta) : 0531 469 42 96/ omerfaruksimek@hotmail.com

Eğitim Durumu(Kurum ve Yıl)

Lise : Bitlis Anadolu Lisesi-2008

Lisans : Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü-2016

Yüksek Lisans : Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü-Sosyal Hizmet Anabilim Dalı-2019

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl : Çankırı Anadolu Lisesi/2014-2017 ve İstanbul Anadolu Adliyesi/2017-.